

Anton Kalland

Ankarien käyttöolosuhteiden parkatakki

Suunnittelu ja tuotekehitys, case: Sasta Oy

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Vestonomi

Vaatetusala

Opinnäytetyö

Päivämäärä 10.11.2012

Tekijä Otsikko	Anton Kalland Ankarien käyttöolosuhteiden parkatakki, suunnittelu ja tuotekehitys, case: Sasta Oy
Sivumäärä Aika	47 sivua 9.11.2012
Tutkinto	Vestonomi
Koulutusohjelma	Vaatetusala
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja	TaL Raija Hölttä
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella kestävä ja pitkäikäinen parkatakki, joka soveltuu käyttöön vaikeissakin retkioloissa. Tuotteen kestävyys tekee siitä turvallisen, sekä ympäristön kannalta hyvän vaihtoehdon. Suunniteltava parkatakki erottuu retkeilyvaatetarjonnasta uudella muotoilulla, käytettävyydestä kuitenkin tinkimättä.</p> <p>Takin kohderyhmä on innokkaat ja harjaantuneet ulkoilun konkarit, joiden vaatimustaso käyttämiensä tuotteiden suhteen on korkea. Heillä on paljon tuotetietoutta, minkä vuoksi takki oli suunniteltava yksityiskohtia myöten laadukkaasti.</p> <p>Luontoharrastuksiin on tarjolla paljon hyviä vaatteita, mutta usein ne muistuttavat hyvin paljon toisiaan. Nykypäivän kuluttajat ovat tuotetietoisia ja valveutuneita ja tunnistavat hyvin tehdyn, sekä omiin tarpeisiin sopivan tuotteen.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin aineistolähteistä menetelmää ja lisäksi tietoa kerättiin avoimilla kysymyksillä ulkoilualan ammattilaisilta. Kyselyt toteutettiin sähköpostitse, sekä tapaamisissa käydyissä keskusteluissa.</p> <p>Kovaan käyttöön tarkoitettua ulkoiluvaatteen on toimittava käytännön olosuhteissa hyvin. Siksi takki testattiin Lappiin suuntautuneilla vaelluksilla ja tuotekehitystä jatkettiin käytön kautta saaduista kokemuksista.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Sasta Oy:n kanssa. Sasta kaavoitti vaatteen, sekä teki siitä kaksi prototyyppiä. Prototyypit esiteltiin Partioaitan ostajalle ja retkeilytoimittajalle, minkä avulla saatiin kuvaa vaatteen mielikuvallisesta sijoittumisesta ulkoluvaatemarkkinoilla.</p> <p>Opinnäytetyönä suunniteltu parkatakki on täysin uudenlainen tuote Sasta Oy:lle ja se poikkeaa monilta teknisiltä ratkaisuiltaan kilpailevista tuotteista. Täysin uudenlaisen tuotteen suunnittelu on haastavaa, mutta tuotekehitysprosessista saatu tieto voi hyödyttää yritystä muidenkin tuotteiden suunnittelussa.</p>	
Avainsanat	parkatakki, Sasta Oy, tuotekehitys, suunnittelu, Ventile

Author(s) Title	Anton Kalland Parka jacket of hard conditions, design and product development, case Sasta Oy
Number of Pages Date	47 pages 9.11.2012
Degree	Bachelor of Fashion and Clothing
Degree Programme	Fashion and Clothing
Specialisation option	
Instructor	Lic. Arts Raija Hölttä
<p>The goal with the present thesis is to design a durable and long lasting parka jacket, which also should be suitable for difficult and advanced hiking conditions. The durability makes the garment safe and environmentally friendly. This parka jacket stands out from the crowd with its fresh design, without compromising usability.</p> <p>The target group is based on enthusiastic and experienced outdoor veterans, whose product standards are very high. They inhabit great knowledge of products, so the jacket has to be high quality design in every little detail.</p> <p>There are many great clothes available for outdoor activities. However, most of them look alike. Today's consumers are well informed and aware of the product and they know which product will meet their needs. The study was based on existing information and also a questionnaire was used by asking vital questions from outdoor professionals. Inquiries were conducted by e-mail and by discussions in meetings.</p> <p>A hard conditions jacket must work nicely in practical experience. That is why the jacket was put to the test in different hikes in the north of Finland, Lapland, and product development was continued through the practical experience. This thesis was made by cooperation with Sasta Ltd. Sasta made the pattern for sewing and produced two prototypes. The prototypes were introduced to the purchasing manager of Partioaitta, which helped to imagine how this parka jacket would fit the outdoor hiking market.</p> <p>This thesis designed parka jacket is a completely different product for Sasta Oy and it is by its many various technical solutions also a very different jacket amongst the competing products on the market. To design a whole new product is very hard, but the experience gained by the product development process is something that will come in use as designing other new products.</p>	
Keywords	parka jacket, Sasta Oy, product development, design, Ventile

Sisällys

Johdanto	1
Yhteistyöyrittäjä Sasta Oy	2
Tutkimus	3
Tutkimuksen tausta ja tavoitteet	5
Tutkimusongelma	6
Tutkimusmenetelmä	7
Tutkimuksen luotettavuus	7
Parkatakki	8
Ammattilaisten näkemyksiä parkatakista	9
Tuotteen kohderyhmä	12
Tuotteen käyttöalue	14
Kohderyhmän tarpeet	15
Vaatetusfysiologian lähtökohdat	15
Turvallisuus	17
Suunniteltu ankariin oloihin	18
Uskottavuus	18
Suunnitteluvaihe	19
Yksityiskohdat tarkentuvat	23
Kangas	24
Helma	25
Hihat	26
Malli	27
Huppu ja turkisreunus	28
Tuotekehitysvaihe	29
Ensimmäinen prototyyppi	29
Toinen prototyyppi	31
Ammattilaisten huomioita toisesta prototyypistä	33
Loppupäätelmät	37
Lähteet	39

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö esittelee prosessin, jonka tuloksena valmistetaan intohimoisen luonnossaliikkujan vaate, Ikirouta-parka.

Luonnossa liikkumisella on positiivinen vaikutus jopa sellaisiin ihmisiin, jotka eivät koe viihtyvän luonnossa. Ihmiskeho reagoi luonnossa vietettyyn aikaan verenpaineen laskulla, stressin lievittymisellä, keskittymiskyvyn paranemisella ja elinvoimaisuuden lisääntymisellä. Mielestäni ihminen voi parhaiten lähellä luontoa, joten kaikissa toimituksissaan ihmisen tulisi tavoitella harmoniaa ja tasapainoa luonnon kanssa, sekä yhteisö että yksilötasolla.

Valitsin opinnäytetyön aiheeksi ankarien käyttöolosuhteiden parkatakin suunnittelun ja tuotekehityksen. Haluan suunnitella tuotteesta sellaisen, että se päällä voi viihtyä ulkona ja kestää käytössä pitkään. Toivon voivani oppinäytetyöni kautta suunnitella vaateen, joka kannustaa ihmisiä harrastamaan luonnossa liikkumista ja viihtymään siellä, olemaan kuin kotonaan.

Kun päällä ovat vaatteet, joiden avulla voi pysyä kuivana ja lämpimänä ja joissa on miellyttävää olla ankarissakin olosuhteissa, on myös todennäköistä, että luontoelämyksestä tulee miellyttävämpi.

Tuotteen suunnittelun tavoite on osittain epäkaupallinen – tehdä tuote, joka vähentää ostamista ja kulutusta. Kestävä, pitkäikäinen sekä esteettisesti ajaton tuote palvelee käyttäjänsä pitkään ja kenties vähentää tarvetta uusien tuotteiden ostamiseen. Toisaalta yhteistyöyritys Sasta Oy:tä hyödyttääkseni ja omaa uraani vaatetusallalla edesauttaakseni on etu, jos suunnittelemani vaatteesta tulee kaupallisesti kannattava. Se vaatii sitä, että vaate näyttää ja tuntuu houkuttelevalta ostokselta, että se täyttää lupauksensa kestävydestä ja suojaavuudesta.

Parkatakista on saatava rakenteellisesti tarpeeksi yksinkertainen ja valmistusmenetelmiltään riittävän helppo, jotta valmistuskustannukset asettuvat järkevälle tasolle myyntihinnan pitämiseksi kohtuullisena. Vaateen tulee myös sopia Sastan imagoon klassisen suomalaisen retkeilyvaatteiden valmistajana.

Maailmassa on paljon hyviä parkatakkeja, joten on haaste suunnitella tuote, joka erottuu kauppohen tarjonnasta tarpeeksi kiinnostavana. Ikirouta on työnimi, jonka annoin takille jo projektin alkuvaiheessa ja sitä nimitystä tulen siitä myös opinnäytetyön aikana käyttämään.

Opinnäytetyön aluksi, yhteistyöyrityksen esittelyn jälkeen, kolmannessa luvussa esittelen tutkimukseni teoreettista puolta. Luvussa neljä käyn läpi parkatakin taustatietoja, sekä ammattilaisten näkemyksiä siitä, mikä parka oikeastaan on ja mihin sitä käytetään. Samassa luvussa käsittelen myös sitä, millaiselle kohderyhmälle parkatakin suunnittelen ja millä perusteilla. Luvussa viisi ja kuusi käyn läpi suunnittelua, sekä prototyypiaasteelle tehdyn tuotteen kehitystyötä.

2 Yhteistyöyritys Sasta Oy

Olen tuntenut Sasta Oy:n jo monta vuotta ja tehnyt heidän kanssaan useasti yhteistyötä retkeilytoimittajana. Mukavasti sujuneiden menneiden projektien vuoksi esitin Sastan tuotepäällikkö Kirsi Kärkkäiselle ideaa opinnäytetyöstäni ja hän, yhdessä muun päättävän henkilökunnan kanssa, kiinnostui ehdotuksestani. He lupasivat teettää suunnittelemani tuotteesta kaavat ja tehdä sen prototyypit.

Sasta on retkeilyä harrastavien suomalaisten tuntema, luontoharrastusvaatteisiin erikoistunut yritys, joka syntyi Pohjois-Karjalassa yli neljäkymmentä vuotta sitten.

Sasta on kolmannen polven perheyryitys, jonka toiminta alkoi Nurmeksessa Eino E. Saastamoisen vaateliikkeestä. Samoissa tiloissa toimii Sasta Outlet.

Ulkoiluvaatteiden valmistuksen Sasta aloitti vuonna 1969, kun eränkävintä harrastava Urpo Saastamoinen teki omaan käyttöönsä sarkapuvun, josta myös metsästyskaverit innostuivat. Omaksi yhtiökseen Sasta eriytettiin vuonna 1984. Urpon poika Jari Saastamoinen on yrityksen toimitusjohtaja ja tytär Kirsi Kärkkäinen tuotepäällikkö. (Sasta 2012).

Sastan vaatemallistosta löytyy eränkävintiin ja sporttiseen ulkoiluun soveltuvat mallistot. Partioaitan henkilökunnan kanssa käymieni keskustelujen mukaan Sasta tunnetaan parhaiten vihreistä tai maastokuvioituista metsästysvaatteistaan.

Sastalla on kuitenkin myös halu tavoittaa nuoret kuluttajat ja nostaa tunnettavuuttaan muidenkin kuin erävaatteiden osalta.

Sasta on oman historiansa aikana tehnyt paljon yhteistyötä tutkimusmatkailijoiden ja retkeilyalan ammattilaisten kanssa. Tuotekehitys autenttisissa oloissa testaamalla kuuluu olennaisesti Sastan tapaan suunnitella vaatteitaan.

Sastan Outdoor-malliston lippulaivamalli on yhdessä naparetkeilijä Kari Suomelan kanssa kehitetty Pole (Kuva 1), joka on Gore-Tex-kalvoinen kuoriasu äärioloihin. Sastan Green-malliston metsästysvaatteista Mehto Camo (Kuva 2) on eräs tunnetuista asuista. Mehto Camon kuosina on Goren OptiFade-maastokuviointi ja pintakankaan alla on tuulenpitävä Gore Windstopper-kalvo. Sastalta löytyy kalvoasujen lisäksi perinteisestä puuvillapolyesteristä valmistettuja asukokonaisuuksia.

Kuvat 1. ja
2. Sastan
Pole ja
Mehto Camo
takki.

3 Tutkimus

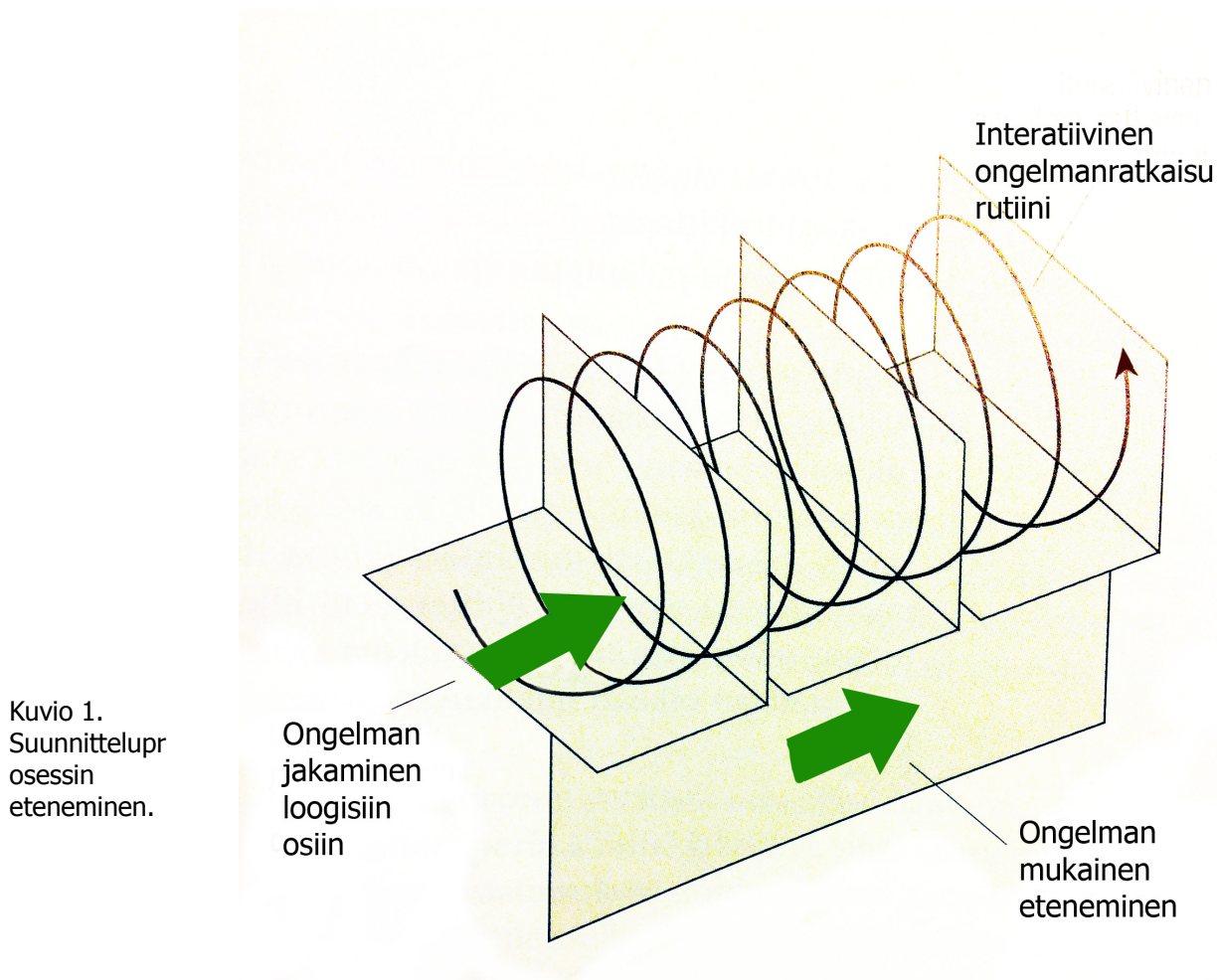
Teknisen ja viimeistellyn parkatakin suunnitteleminen aloitetaan ongelman avaamisesta. Anttilan (2012, 94) mukaan ongelma jaetaan loogisiin osiin, joiden perusteella arvioidaan käytössä olevan ja sen lisäksi tarvittavan tietotaidon soveltuvuus.

Vaatteen suunnittelussa ja tuotekehityksessä hyödynnetään myös intuitioiden ja esteettisen arvioinnin keinoja, joita kuitenkin ohjataan jäsennellyn ongelman avulla selvä tavoite mielessä (Anttila 1992, 73).

Eräs suunnitteluprosessin malli, joka jättää intuitiolle hieman enemmän pelivaraa, on Anttilan mukaan Hankin, Bellistonin ja Edwardsin (1978) esittämä. Siinä ongelman rat-

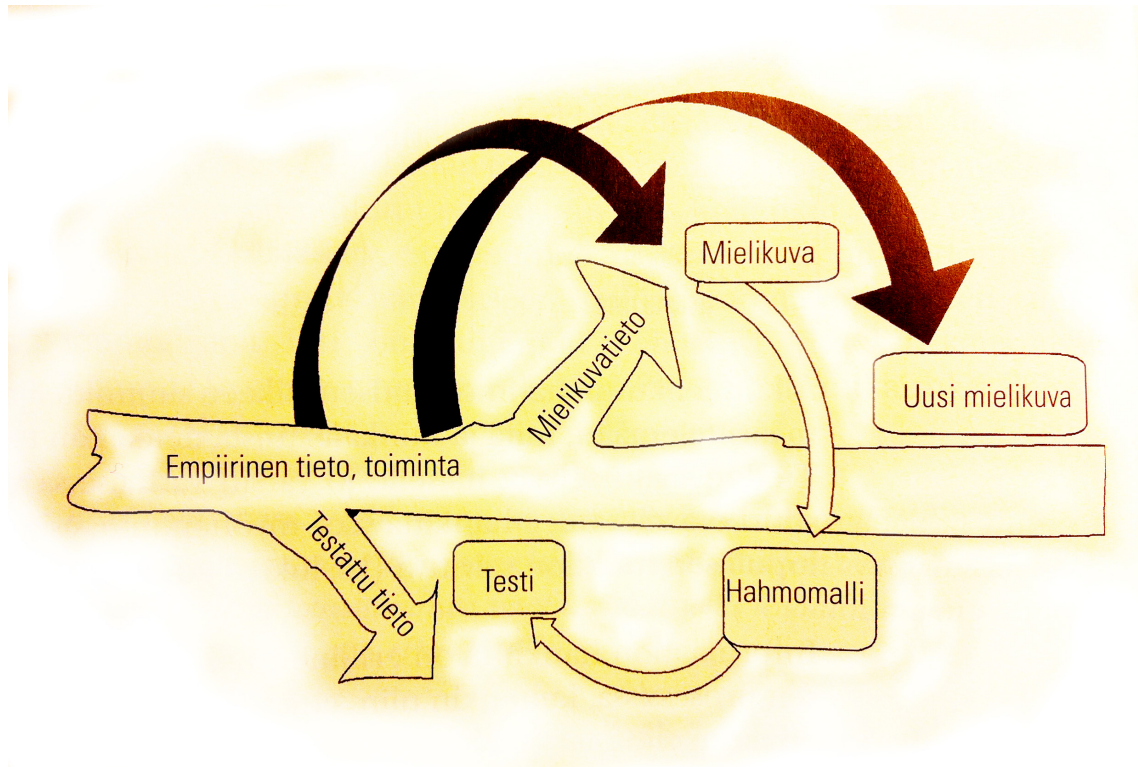

kaisun kehittely aloitetaan ongelman tunnistamisesta ja hyväksymisestä, sitten sen analysoimisesta, eli läpikotaisesta perehtymisestä, sekä ongelman kaikkien ulottuvuuksien tutkimisesta (Anttila 1992, mukaan). Sitten ongelma määritellään, eli järjestellään ongelman keskeinen sisältö ja ongelmanratkaisun tavoitteet. Ongelman määrittelyn jälkeen seuraa ideointivaihe, jonka aikana tutkitaan tavat, joilla asetettuihin tavoitteisiin voi päästä. Valintavaiheen avulla poimitaan parhaat tavat ratkaista ongelma. Lopuksi prosessi arvioidaan, ongelmanratkaisun vaikutukset, muotoilun tehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus määritellään. (Anttila 1992, 94.)

Tämän opinnäytetyön esittelemässä parkatakin suunnitteluprosessissa kokemusperäisellä eli empiirisellä tiedolla on suuri merkitys. Anttilan mukaan liiallinen tieto sitoo, rasittaa ja estää luovien ideoitten syntymistä (Anttila, 1992, 129). Mikäli pohjustaisin tuotteen suunnittelun vain kirjallisista lähteistä hankkimaani tietoon, en todennäköisesti pystyisi luomaan mitään uutta ja tuoreelta tuoksuva, vaan toistaisin samoja kaavoja, joiden mukaan jo olemassa olevat retkeilytuotteet on tehty, eikä vaate erottuisi joukosta.

Anttila kertoo, että Zeiselin (1984) mukaan muotoilu kehitty toisiaan seuraavina mielikuvan muodostamiseen ja tuloksen testaamisen vaiheina, jolloin toiminnan perustana on empiirinen tieto, johon kuuluu koko suunnittelijan henkinen tausta aina elämäkatsomuksesta persoonallisuuteen ja elettyihin kokemuksiin. Silloin suunnitteleluun vaikuttaa mielikuvatieto ja testitieto. Mielikuvatieto koostuu sekä kokemusperäisestä, tulkinnallisesta, että heuristisesta eli keksivästä mielikuvatiedosta. Testitiedon avulla arvioidaan ongelmanratkaisun kannalta tuloksen hyviä ja huonoja puolia. (Anttila 1992, mukaan.)

Kuvio 2.
Empiirinen
kokemusperäinen
tieto
suunnitteluprosessin
ytimenä
Zeiselin
mukaan.

3.1 Tutkimuksen tausta ja tavoitteet

Tutkimus parkatakin tuotekehityksestä juontuu omasta aktiivisesta ulkoilutaustastani ja tavoitteena on tehdä tuote, joka vastaa ulkoilijan tarpeeseen kestävästä ja suojaavasta takista, jolla on pitkä elinikä.

Tämän opinnäytetyön aihe ei valikoitunut sattumalta. Olen liikkunut luonnossa pienestä pitäen ja jo muutaman kuukauden ikäisenä sain suolavesipärskeitä kasvoilleni, kun vanhempani lähtivät purjehtimaan yksinkertaisella avopurjeverneellä Itämeren saaristoon. Olen yöpynyt taivasalla elämäni aikana yli 500 yötä ja kulkenut erämaita ristiin rastiin jalkaisin, meloen, pyöräillen, kiipeillen, hiihtäen ja monin muin liikkumistavoin.

Se on näkynyt, tavalla tai toisella, kaikissa vestonomiopintojeni aikana tehdyissä töissäni punaisena lankana, niin myös tässä opinnäytetyössä.

Luonto, luonnossa liikkuminen ja sen yhteydessä eläminen ovat minulle voimavara, elämäntapa ja jatkuvan kaipauksen kohde. Samaa ajatusmaailmaa tahdon myös jakaa ympäristööni. Olen hankkinut itselleni eräoppaan ammattitutkinnon ja tehnyt työkseni luonto-opastusta ja erätaitokoulutusta Pohjois-Lapin arktisista tuntureilta ja Etelä-Suomen vanhoihin metsiin ja vesistöihin, sekä toiminut retkeilytoimittajana useisiin eri medioihin ja tuottanut sisältöä eri julkaisualustoille.

Luonnossa viettämäni aika ja ulkoiluvaatebisnekseen liittyvä työni retkeilytoimittajana ovat antaneet minulle erittäin käytännönläheisen ja selkeän kuvan pohjoismaisen luonnon olosuhteiden vaatimuksista luonnossa liikkujan vaatetukselle.

Tavoitteeni on suunnitella tuote, joka tarjoaa mahdollisuuden viihtyä ulkona silloinkin, kun järki kehottaa pysymään sisätilojen suojissa, joka on niin loppuun asti mietitty ja hiottu, että vilkaisukin siitä kertoo kuluttajille, että se on tehty kestäväksi kovaa käyttöä ja tarjoamaan parhaan mahdollisen suojan.

3.2 Tutkimusongelma

Tutkimusongelmana on: millainen on pitkäikäinen ankariin pohjoismaisiin käyttöoloihin sopiva parkatakki?

Tutkimusongelman avulla perehdyn vaateen tuotekehitykseen, päämääränä jalostaa takin luonnoskuvasta vähintään toisen prototyyppiasteen tuote, jolla olisi täydet mahdollisuudet päästä myös tuotantoon Sasta Oy:lle sekä löytää oma asiakaskuntansa kotimaisilta markkinoilta.

Tutkimusta tehdessäni minun on otettava huomioon sekä takin toiminnallisuuteen vaadittavat tekijät että kaupallisuuden edellyttämät ratkaisut.

Ankarat olosuhteet, joihin tutkimusongelmassa viitataan, tarkoittaa niitä oloja, joita Suomen erämaissa retkeilevä kohtaa kylminä vuodenaikoina syksystä kevääseen. Käsite ”ankarat olosuhteet” voi viitata räntäsateeseen, pitkään jatkuvaan äärimmäiseen kylmyyteen, kehon alijäähtymiselle altistavaan purevaan tuuleen, sulavasta lumesta vaatteisiin imeytyvään, eristävyttä heikentävään kosteuteen, vaatteisiin kohdistuvaan

kovaan staattiseen kulutukseen, suuriin lämpötilavaihteluihin ja kehon eri aktiivisuustasojen vaihteluihin jne. kaukana ihmisasutuksesta ja mukavuuksista.

3.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valitsin, mielestäni sopivimpana ja antoisimpana vaihtoehtona, aineistolähtöisen menetelmän.

Hankin tietoa valituilta asiantuntijoilta, joilta saan ajankohtaista ja nykyaikaiseen vaate-
tukseen sekä ulkoiluvaatemaailmaan sopivaa tietoa.

Tutkimusretkeilijät, eräoppaat, retkeilytoimittajat ja retkivaatetusalan ammattilaiset ovat tutkimukselleni tärkeä tietolähde. Tulen käyttämään asiantuntijoina muun muassa retkeilytoimittaja ja erätaitoasiantuntija Joppe Rantaa, vuorikiipeilijä ja seikkailija Carina Räihää, ammattiretkelijä ja toimittaja Joel Aholaa, norjalaista tutkimusmatkailija ja erätaitoasiantuntijaa Lars Monsenia ja Sasta Oy:n tuotepäällikköä Kirsi Kärkkäistä.

Tuotekehityksen ohjenuorana toimivat omat käyttökokemukseni vastaavista vaatteista, joita olen testannut kovissa luonnonoloissa sekä Erä-lehden retkeilyvaatetestaajana keräämäni tietotaito toiminnallisesta ulkoiluvaatetuksesta.

Kolmanneksi olen käyttänyt tuotekehityksen tukena tutkittua tietoa ihmisen fysiologiasta sekä kylmässä työskentelyyn soveltuvasta vaatetuksesta.

Vaatetusfysiologian ja retkeilypukeutumisen teorian avulla ohjaan tuotteen suunnitteluprosessia kohti käyttäjän tarpeita tuotteen toiminnallisuuden takaamiseksi.

3.4 Tutkimuksen luotettavuus

Parkatakin suunnitteluprosessin tutkimisen kivijalkana käytän ensisijaisesti alan ammattilaisten itse antamia tietoja. Haastattelujen avulla keräämäni tieto on tuoretta, ensikertaista ja aikaan sopivaa. Kirjalliseen osuuteen pyrin valitsemaan luotettavia tietolähteitä, joista keräämäni informaatio on osoitettu käytännössä oikeaksi.

4 Parkatakki

Nykysuomessa sana parka tarkoittaa raukkaa (Kotus 2012). Sanalla parkatakki en viittaa kuitenkaan säällittävään palttooseen, poloiseen vaatekappaleeseen.

Sanat parka ja anorakki ovat sulautuneet suomenkielen vaatesanastoon. Sana anorakki tulee Kalaalisun kielisestä sanasta anoraq, jolla tarkoitetaan pään yli vedettävää vedenpitävää yksinkertaista vaatetta. Sana parka tulee Venäjän pohjoisosista Aleuteilta suomensukuisesta nenetsikielisestä sanasta ja sen alkuperäinen merkitys on eläimen vuota (Sheldon Jackson Museum 2012). Amerikkaan sana levisi 1800-luvulla venäläisten mukana Alaskan ollessa Venäjän hallussa. Anorakkimallisilla parkatakeilla on pitkät perinteet esimerkiksi Alaskassa. Niitä on tehty siellä eri käyttötarkoituksiin, esimerkiksi Amauti (Kuva 4) on itä-kanadalainen naisten anorakkimallinen parka, jolla voi kuljettaa pientä lasta (National Gallery of Canada 14).

Kuva 3. Amauti alaskalaisen naisen päällä.

Helsingin Sanomissa väitettiin, että parka on kehittynyt armeijan maihinnousutakista (HS 2011). En ole lähteen kanssa samaa mieltä, sillä arktisten seutujen alkuperäiskansat ovat käyttäneet parkan tuntomerkit täyttäviä takkeja iät ja ajat (King ym. 2005, 23), jo kauan ennen Yhdysvaltojen kehittämää maihinnousutakkien ikonia, N-3B-takkia, eli snorkkel-parkaa.

Ankarien käyttöolosuhteiden parkatakin tuotekehityksessä tavoitteenani on luoda erinomaisesti pohjoisen luonnon ankarimpiin oloihin soveltuva tuote, joka sopii kaikentyyppiseen työskentelyyn ja harrasteluun olosuhteissa, joissa väärä vaatevalinta merkitsisi kohonnutta vammautumisen tai kuoleman riskiä.

4.1 Ammattilaisten näkemyksiä parkatakista

Saadakseni laajempaa näkemystä suunnitteluprosessin alkuun tein sähköpostitse kyselyn kolmelle tärkeälle suomalaiselle retkeilyvaikuttajalle. Pyysin heidän kommentit seuraaviin kysymyksiin:

1. Millainen on mielestäsi hyvä, pohjoisiin oloihin soveltuva, parkatakki?
2. Onko parkoilla yhä sijaa retkeilypukeutumisessa nykyään?
3. Milloin itse käyttäisit parkaa?

Vuorikiipeilijä Carina Räihän mielestä hyvä parka on laadukas untuvatakki, joka on mahdollisimman kevyt ja lämmin. Sen pitää hänen mukaansa olla mielellään hieman välikerrosta pidempi, jolloin se suojaa alaselkää ja takapuolta. Parkaa pidetään yleensä muiden kerrosten päällä, joten sen on oltava riittävän iso jotta kerrosten väliin jää tarpeeksi lämpimyyden takaavaa ilmaa. Mitään ylimääräistä ei Räihän mielestä parkatavissa kannata olla, sillä keveys ja pieneen tilaan mahtuminen ja yksinkertaisuus ovat tärkeitä ominaisuuksia. (Räihä 2012.)

Räihän mielestä Parka on yhä käyttökelpoinen vaate kylmien olojen vaatteenä sekä erinomainen taukotakkina käytettynä. ”Käyttäisin kaikissa kylmissä oloissa, ja juurikin taukotakkina.” (Räihä 2012.)

Retkeilytoimittaja Joppe Rannan mielestä parkatakki on topattu lämmin puolipitkä talvi-vaate. Sen historia juontuu vanhoista kylmien alueiden alkuperäiskansojen pukimista. (Ranta 2012.)

”Alun perin se on ollut tuhti ja kylmään keliin sopiva vaate, jonka valmistusmateriaaleina ovat olleet nahka ja turkis. Kyseessä ei kuitenkaan sivistyneiden maiden turkki. Esimerkiksi saamelaisten peski voisi minusta olla yksi parka – nimen alle käyvä vaate.” (Ranta 2012.)

Rannan mukaan Parka voi olla parkatakki tai parka-anorakki. Parka ei ole hänen mielestä maihinousutakin johdannainen. Esimerkiksi M-42-univormutakki tai m-65-kenttätakki ovat molemmat englanniksi jacket tai smock, kuten brittien laskuvarjomiesten WWII takki, ei parka. Missään edellä mainituista ei ole lämpöeristettä, mikä Rannan mukaan on parka -nimityksen edellytys (Ranta 2012).

Kuvat 4. ja
5. M-42 ja
M-45 takit.

”Haglöfs Vassi Parka ei minun mielestäni ole parka, vaikka siinä onkin täyte. Malli ehkä, mutta pintamateriaalit eivät ole ”aidon” parkan materiaalit. Nykyisin parka on minun mielestäni tuhti talvitakki, jonka pinta on puuvillapolyesteria tai vastaavaa.” (Ranta 2012.)

Parkatakissa voi olla vedenpitävä kalvo sisällä, mutta se ei ole takin tärkein ominaisuus. Kuoritakki, topattunakaan, ei ole parka. Parkassa pitää olla hyvä huppu ja mieluusti karvareunus. Rannan mukaan parkatakin täyte voi olla untuvaa, mutta muukin käy. Taskuja täytyy olla paljon, mieluusti myös sisäpuolisia isoja säilytystaskuja. Parkatakissa on ehdottomasti oltava myös ulkohelman alataskut, ne ovat nykyparkan ulkoinen tunnus. (Ranta 2012.)

”Parkatakissa olisi hyvä olla lämmittelytaskut ja vyötärön lumilukko. Parka on rento takki, mutta muodoltaan silmiin pistävän tuhti. Se on perusmuotoilultaan linjatton päällystakki, mutta kiristettävissä vyötäröltä ja helmasta. Leikkaus on väljä, jotta alle mahtuu reilusti vaatetta.” (Ranta 2012.)

Aitoja nykyparkoja ovat Rannan mielestä monet Canada Goosen mallit, Fjällrävenin Yupik, Arctic, Nuuk, jne. Fjällräven Polar Parkan hän laskee myös parkaksi. (Ranta 2012.)

Kuvat 6. Ja
7. Canada
Goose
Expedition
ja Nigel
Cabourn
Everest.

Retkeilytoimittaja ja eräretkeilyaktiivi Joel Aholan mukaan parkan hupussa on oltava erinomaiset kiristykset. Hupun on pysyttävä päässä hievahtamatta päätä liikuttaessa, vaikka takki olisi muuten auki. Kiristys lantiolla ja pitkän helman alalaidassa. Takki ei saa olla liian paksu, jotta sitä voi käyttää kerrospukeutumisessa. Siinä pitää olla suuria taskuja vähintään neljä ja niiden tulee olla täysin suljettavia. Parkatakin hupun karvareunuksen irrotusmahdollisuus tuo takille lisää käyttömahdollisuuksia. (Ahola 2012.)

”Parka on yhä erinomainen vaate. Karvareunus suojaa kasvoja erinomaisesti tuulesta. Takin on oltava riittävän ohut reippaaseen etenemiseen. Hiihdin juuri pari päivää parkatakki päällä ahkiota vetäen. Höytiäisellä ei ollut aina suojaa saarista, joten parka pääsi hyvin oikeuksiinsa 8-12 m/s puhaltaneessa tuulesta ja noin kymmenen asteen Pakkasessa.” (Ahola 2012.)

Rannan, Räihän ja Aholan kommentit osoittavat, että eri asiantuntijoiden näkemykset parkasta vaihtelevat hyvinkin paljon riippuen siitä minkälaisesta ulkoilun osa-alueesta henkilö on kiinnostunut. Vuorikiipeilijä Räihän kommentit osoittavat, että hänen mielestään ihanteellinen parkatakki on vuoristomallinen untuvatakki, jota käytetään taukottakimaisesti, kuljetetaan repussa ja puetaan päälle tarvittaessa. Tällainen takki on usein valmistettu ohuesta mikrokuitukankaasta, esimerkiksi Pertex Microlightista ja eristetty hyvälaatuisella hanhen untuvalla, esimerkiksi +700fp, tai tekokuitutäytteellä, kuten Primaloftilla. Carinan kuvaama käyttötarkoitus ei ole aivan sitä, mihin oman tuotteeni suunnittelen. Suunnittelemani takki sopii paremmin tasaisempien alueiden vael-

lus-, hiihto – ja lumikenkäretkeilyyn. Siitä olen Rähän kanssa samaa mieltä, että takin on oltava välikerrosta pidempi ja peitettävä alaselkä ja takapuoli.

Retkeilyvälineiden maahantuontiliikkeen työntekijä, retkeilytoimittaja ja partiotoiminta-aktiivi Rannan mielestä Parka on topattu pitkä talvitakki, jonka juuret ovat arktisten alueiden alkuperäiskansojen peskeissä, eli niin sanotuissa turkispaidoissa. Vaikka en ole hänen kanssa samaa mieltä, että parkatakin on välttämättä oltava topattu, olen hänen kanssa samoilla linjoilla parkatakin muodosta ja ominaisuuksista. Suuri karvareunuksellinen huppu ja tilava mitoitus ovat parkaksi määriteltävän vaateen tärkeitä elementtejä ja tulen niitä soveltamaan myös Ikiroudassa.

Kuva 8.
Snorkel-
parka.

Myös retkeilytoimittaja Ahola

listasi parkatakin tärkeäksi ominaisuudeksi hyvän hupun, jonka muotoilu sallii pään liikkeet, sekä turkisreunuksen. Myös omasta mielestäni talviretkeilyyn sopivan parkatakin saa olla niin ohut, että sen kanssa voi hiihtää.

4.2 Tuotteen kohderyhmä

Ikiroudaksi nimeämäni parkatakin kohderyhmä on aktiiviulkoilijat, jotka liikkuvat erämaisissa oloissa kaikkina vuodenaikoina ja jotka ilmentävät harrastuneisuuttaan asuvalinnoillaan. Tuotteen käyttäjät ovat noin 24–55-vuotiaita.

Koska Sasta Oy:n kanssa yhteistyönä valmistettavan Ikirouta-takin on tarkoitus täyttää kaupallisesti järkevän tuotteen tuntomerkit, oli minun määriteltävä sille ennen varsinaisen suunnittelu- ja tuotekehitystyön aloittamista kohderyhmä. Kohderyhmän oli ol-

tava erittäin tarkasti rajattu, sillä ulkoiluvaatesektorin kylläisille ja erittäin kilpailluille markkinoille on vaikea saada uusia tuotteita, ellei niissä ole kohderyhmänsä mielestä todellista uutuusarvoa ja elämyksellisyyttä.

Ikirouta-parkalla on kaksi ensisijaista käyttäjäkuntaa, joista molemmat tukevat toisiaan ja joiden markkinointiin käytetyt resurssit edesauttavat molempien kohderyhmien tavoittamista.

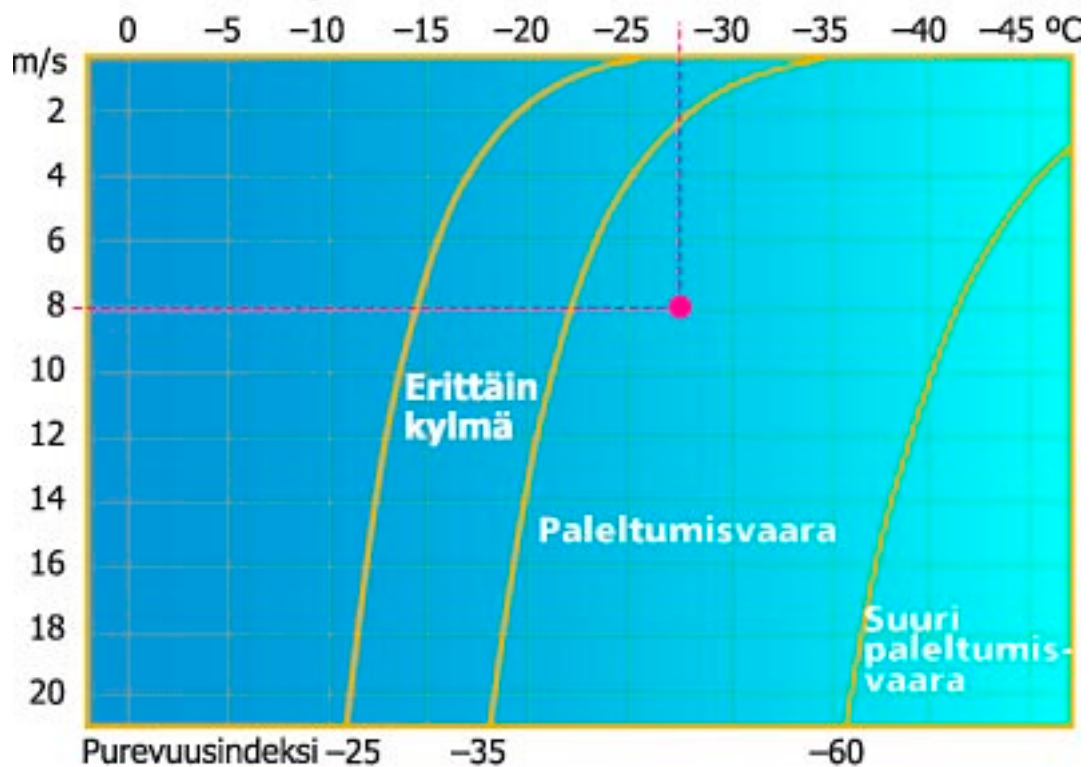
Kohderyhmän kärkeä voisi kuvata seuraavalla virkkeellä: Ikiroudan ostava kuluttaja on intellektuelli arktisten olojen outdoorsurvivalismiin harjaantunut, pohjoisesta eränkäyntiperinteestä viehätynyt, ympärivuotista vaellusretkeilyä harrastava tai sitä ammatikseen harjoittava henkilö. Hän luokittelee itsensä retkeilypiireissä kovanaamaiseksi konkariksi ja pyrkii ilmaisemaan asiantuntemustaan varustevalinnoillaan. Tätä keihäänkärkijoukkoa seuraa suurempi joukko kuluttajia, jotka mielikuvissaan haluavat samaistua ja kokea yhteenkuuluvuutta ensiksi mainittuihin. Kärkijoukko määrittelee tuotteen suunnittelun punaisena lankana käytetyt periaatteet. Tästä eliittikohderyhmästä syntyy markkinoille heijastevaikutuksena haamukohderyhmä, joka huomioidaan markkinoinnissa.

Koska haluan parkatakin olevan kaupallisesti kannattava tuote, kattaa sen kohderyhmä kokonaisuudessaan paljon suuremman joukon kuin tuntureilla sivakoivat seikkailijat. Active Marin & Outdoor-maahantuontiyrityksen toimitusjohtajan Kaj Bäckmanin mukaan monien huipputasen ulkoilutuotteiden suurin käyttöalue on kaupungeissa. Hän kertoi keskustelussamme, että erään heidän edustamansa vaatemerkin Mount Everestin valloittamiseen suunniteltua kuoritakkia näkyi katukuvassa ihmisten päällä baarijonoissa, eikä suurin osa takeista ollut koskaan tositoimissa alkuperäisessä suunnittelussa käyttöympäristössään. (Bäckman 2012.)

Siksi eräs tärkeä kohderyhmä Ikirouta-parkatakille ovat tavalliset katumuodin kuluttajat. Tämän kohderyhmän tavoittamista voisi edesauttaa tarjoamalla lehtien toimitusten vapaaseen käyttöön takista kirjoitetun puffin, eli kaupallisen tiedotteen kuvineen ja tarvittaessa antaa heille tuote testikäyttöön. Jo muutaman lehden julkaisema kirjoitus tuotteesta voisi pohjustaa laajemman kuluttajakunnan kiinnostusta takkiin. Sen lisäksi Ikiroudan voisi lahjoittaa näkyville julkisuuden henkilöille, jotka sitä päällään pitäessään tekisivät samalla tuotetta tunnetuksi.

4.3 Tuotteen käyttöalue

Tuotteen ensisijainen kohderyhmä, eli pohjoisissa erämaissa ympärivuotisesti liikkuvat aktiiviretkelijät, asettaa tuotteelle erityisvaatimuksia. Ikiroudan käyttöaluetta ovat kylmät vuodenaajat ja erämaiset retkikohteet, jotka sijaitsevat kaukana ihmisasutuksen ja avun ulottumattomissa. Sama käyttäjäkunta haluaa käyttää tuotetta myös lähiretkelyssä. Parkan tulee toimia kuoritakkina niin syksyisellä viikonloppureissulla Espoon Nuuksiossa tihkusateessa kuin kahden viikon pituisella koiravaljakkovaelluksella käsivarren erämaassa helmikuun kovimmilla pakkasilla. Nimityksellä ”ankarien käyttöolosuhteiden parkatakki” viitataan siihen, että takki soveltuu käytettäväksi äärimmäisissä sääoloissa, mutta määritelmä ei sulje pois mahdollisuutta tuotteen arkikäyttöön päivittäisissä toimissa.

Kuvio 3.
Taulukko
pakkasen
puruudesta.

Suomen Lapissa talviset olosuhteet vaihtelevat ja kesän ja talven lämpötilojen huippuerot voivat olla jopa seitsemänkymmentä astetta. Pahimmillaan erämaassa vallitsevat olot ovat erittäin vaikeat. Tuuli voi olla kova ja se jäädyttää kehon nopeasti, mikäli uloin vaatekerros ei pidä tuulta. Tuuli haihduttaa myös paljailta ihoalueilta paljon lämpöä. Ei auta, vaikka päällä olisi viisi villapaitaa, jos tuuli työntyy vaatekerrosten läpi

ja puhaltaa ihoa ympäröivän lämpimän ilman pois. Tuuli ja pakkasen yhdessä pahentavat tilannetta. Termi pakkasen purevuus viittaa tuulen ja pakkasen yhteisvaikutukseen (Ilmatieteenlaitos 2012). Jos tuuli puhaltaa kahdeksan metriä sekunnissa ja pakkasta on kaksikymmentäseitsemän astetta, on pakkasen purevuus neljäkymmentäkolme astetta, jolloin paleltumisvaara on jo merkittävä (Kuvio 3). Sellaisissa oloissa on erittäin tärkeää turvata kehon tuottaman lämmön säilyminen (Risikko & Marttila-Vesalainen 2006, 27).

Pakkasen purevuuden lisäksi retkeilijä kohtaa erämaaoloissa ongelmia kosteuden kanssa, joka on joko kehosta haihtunutta tai ulkopuolelta kertynyttä. Vaatteisiin sitoutunut kosteus heikentää materiaalien lämmöneristävyttä sekä sitoo lämpöä, jolloin kosteus haihtuessaan myös vie lämpöä mukanaan. Lisäksi kostea vaatetus tekee olon epämukavaksi, mikä vaikuttaa ihmisen psyykkiseen ja fyysiseen jaksamiseen. Talvi-vaellus saattaa alkaa kovassa pakkasessa, mutta muuttua suojakeliksi ja auringonpaiste lumimyrskyksi. Koska erämaassa lihasvoimin liikkuva ei voi kuljettaa mukana paljon eri vaatteita, on yhden tuotteen sovittava moniin oloihin.

Tuotteena ankarien käyttöolosuhteiden parka on minulle tuttu. Olen työskennellyt Pohjois-Norjassa, Inarin Lapissa ja Murmanskissa eräoppaana hiihtäen, lumikenkäillen ja koiravaljakkoa ajaen. Ankarissa työolosuhteissa olen kokenut, mitä kolmenkymmenenviiden pakkasasteen kylmyys aiheuttaa keholle, kun sille altistuu useiden vuoro-kausien ajan. Kymmenessä tunnissa kehosta haihtuu ihon kautta työolosuhteissa litra vettä, josta suuri osa jää kovalla pakkasella kiinni uloimman tai toiseksi uloimman vaatekerroksen tekstiilikuituihin. Haasteena arktisessa vaatetuksessa on kosteuden sitoutuminen vaatteeseen (Risikko & Marttila-Vesalainen 2006, 46). Ulkoapäin kehoa kurittaa viima, vaatteisiin tarttuneen lumen kosteus, ilman kosteus ja pakkasen. Vain tarkasti edellä mainittuihin olosuhteisiin sopivalla vaatetuksella voi tehdä olonsa siedettäväksi, lopusta huolehtii sensorinen adaptaatio, joka sopeuttaa aistit vallitseviin oloihin sopiviksi (Lahden ammattikorkeakoulu 2003).

4.4 Kohderyhmän tarpeet

4.4.1 Vaatetusfysiologian lähtökohdat

Ihmistä on sanottu tasalämpöiseksi dubtrooppiseksi eläimeksi, joka tarkoittaa sitä, että ihmisen sisäosien lämpötilan tulee pysyä vakiona olosuhteista riippumatta. Ihmisen syvälämpötila on kolmekymmentäseitsemän astetta ja se vaihtelee vain vähän. (Risikko & Marttila-Vesalainen 2006, 20.)

Jotta ihminen voi kokea viihtyvää, on kehon lämpötasapainon oltava kunnossa. Lämpötasapainoa ylläpidetään lämmönsäätelyllä, jonka tavoitteena on haihduttaa yhtä paljon kehon lämpöä kuin se tuottaa. (Risikko & Marttila-Vesalainen 2006, 21.)

Lämmönsäätelyjärjestelmän avulla ihminen reagoi ulkoisten olosuhteiden muutoksiin ensiksi käyttäytymislämmönsäätelyllä, johon kuuluu liikkumisen ja vaatetuksen säätely, sekä suojan etsiminen. Keho reagoi lämpötilan muutoksiin myös verisuonia supistamalla tai laajentamalla ja lisäämällä lämmöntuotantoa lihasvärinällä. (Risikko & Marttila-Vesalainen 2006, 23.)

Kuva 9.
Muotkatuntureilla on "ankarat olosuhteet" vielä huhtikuussa.

Vaatetus on ihmisen paras keino tehostaa fysiologisen lämpötilan säätöjärjestelmän toimintaa ja siten torjua kylmän haitallisia vaikutuksia (Ilmarinen ym. 1980, 284). Asun toimivuus ei riipu pelkästään materiaalien ominaisuuksista, vaan merkittävä osa on myös mallin ja yksityiskohtien suunnittelulla. Vedenpitävästä kankaasta valmistettu tunique ei olisi erityisen suojaava vaate, sillä vesi ja tuuli pääsisivät tunkeutumaan sen sisään helmasta, kaula-aukosta ja kädenteistä. Parkatakki on suunniteltava siten, että tuuli saadaan pysymään täysin vaatteiden ulkopuolella. Siihen voi vaikuttaa tekemällä hihansuiden kiristykset napakoiksi, kauluksen ja hupun muotoilun istuvaksi, sekä päntien koon sopivaksi. Helma ja vyötärö on voitava kiristää, jotta ilmavirta ei liiku vapaasti vaatteiden sisällä. Vetoketjun suojaaminen peittäväällä tuulilistalla estää paitsi tuulen, myös veden joutumisen vetoketjun kautta vaatteiden sisään.

Moni kalvoasua käyttänyt retkeilijä on ihmetellyt vesisateessa kastunutta paitaansa. Syy saattaa olla se, että useimmat vedenpitävät kalvot hengittävät kun vaatteiden sisäpuolella oleva paine suurempi kuin ulkopuolella. Kun ulkona on korkea ilmankosteus, ei kalvo läpäise höyrystynyttä vesimolekyylisiä, kuten ihanteellisissa olosuhteissa esimerkiksi laboratorioissa. Edellä mainitussa tilanteessa kehosta erittynyt kosteus jää vaateen sisäpuolelle ja aiheuttaa viluntunteen.

Samankaltainen ilmiö toistuu kylmissä oloissa kun kehosta haihtuva neste kiteytyy jääksi vedenpitävän kuoritakin sisäpintaan tukkien mikrohuokoisen kalvon. Monilla talviretkillä väliasuni fleeecepaita on jäänyt kiinni kuoritakkiin. Kalvoton, mutta tiivis kangas hengittää hyvin ja läpäisee kylmissäkin oloissa kaasuuntuneessa muodossa olevan veden. Sen vuoksi tiivis puuvillakankainen anorakki voi olla pakkasella kuivempi vaihtoehto, kuin vedenpitävä kalvotakki.

Ankariin luonnonoloihin pitkä parkamallinen takki sopii hyvin. Sen muotoilu sallii liikkumisen, huppu varjelee päätä ja pitkä helma peittää alaselän kyyryasennossakin. Kun hyvin hengittävän parkan alle pukee villapaidan tai kevyen untuvatakin ja villaisen aluskerraston, vallitsee kehon ympärillä miellyttävä pienilmasto.

4.4.2 Turvallisuus

Jotta vaate on turvallinen, on sen siedettävä kovaa käyttöä. Saumojen tulee kestää kovaa kulutusta ja materiaalien oltava vahvoja. Kriittisiin paikkoihin sijoitetuille avauksille on oltava vaihtoehtoinen kiinnitysmenetelmä ensisijaisen avausmekanismin, esimerkiksi etuvetoketjun, rikkoutumisen varalle. Toiminnallisten yksityiskohtien ja tuotteissa käytettyjen lisätarvikkeiden on täytettävä korkeat laatuvaatimukset. Lisätarvikkeet joista ei ole aiempaa kokemusta tulisi testata käytössä huolellisesti. Myös tuote prototyyppi on testattava autenttisissa oloissa ennen sarjatuotannon aloittamista, jotta selviää, että valitut materiaalit sopivat yhteen. Langan, neulan paksuuden ja kankaan on sovittava yhteen, sillä epäsuhtaiset materiaalit heikentävät kokonaisuuden. Tuotteen valmistavan alihankkijan on kyettävä ompelemaan se korkeimpien laatuvaatimusten mukaisesti ja ylläpitämään tuotannon tasalaatuisuutta.

4.4.3 Suunniteltu ankariin oloihin

Talviluonnon edessä tulee aina nöyrytyä ja yksi keino siihen on pukeutua oikein ja varustautua pahimpaan (Monsen 2004, 10).

Hupun on muodostettava tuulisuoja kasvoille. Hupussa on oltava tuuhea ja laadukas turkisreunus, joka muodostaa tuulilukon hupun aukkoon. Takin helman on oltava niin pitkä, että se peittää takapuolen ja ulottuu puoleen reiteen. Reiden kautta haihtuu kehosta paljon lämpöä tuulessa ja liian lyhyt takahelma jättää kyyristyttäessä alaselän paljaaksi. (Monsen, 2004, 20.)

Takissa on oltava riittävästi väljyyttä kerrospukeutumisen oppien soveltamiseen alle puettavassa vaatetuksessa. Tuotteessa on oltava toiminnallista väljyyttä, joka mahdollistaa kehon luonnollisten liikeratojen käyttämisen kaikenlaisissa askareissa ja liikkumisessa ilman että mikään kehon osa paljastuu.

Visuaalisesti tuotteen on muodostettava vaikutelma karusta, jyrkävistä, miehekkäästä, ronskista, vahvasta, arktisesta, uskottavasta, laadukkaasta ja pohjoismaisesta tuotteesta ja sitä mielikuvaa on myös markkinoinnin keinoin vahvistettava.

4.4.4 Uskottavuus

Kaupallisen tuotteen suunnittelussa on paine hintatehokkuuteen ja kalliiden toiminnallisten ratkaisujen karsimiseen hinnan kurissa pitämiseksi. Tämän tuotteen pääkohderyhmä analysoi retkeilyvaatteita kriittisesti ja huomaa, jos tuotteessa on tehty kompromisseja tai siinä on tingitty väärissä kohdissa. Tuotteen kohderyhmä karttaa kompromisseja, jolta saattaisi vaikuttaa heiveröiset vetoketjut, liian pienet vetoketjувenvetimet, ahdas huppu, heikkolaatuinen tai keinotekoinen turkisreunus, hento kangas, ryhdittömästi roikkuvat yksityiskohdat, oudot ja turhalta tuntuvat tekniset ratkaisut tai yksityiskohtien ristiriitainen väritys. Asiakkaan mielessä syntyneeseen mielikuvaan tuotteen uskottavuudesta vaikuttaa ensisijaisesti materiaalien laatu, kalliilta vaikuttavat yksityiskohdat joille on pääteltävissä selkeä funktio ja kokonaisuuden harmonisuus, joiden havainnointiin nykypäivän aktiiviretkelijät ovat harjaantuneita. Edellä luetellut ominaisuudet tuovat tuotteelle lisäarvoa ostotilanteessa, sekä statusarvoa muiden kohderyhmään kuuluvien silmissä.

Eräs parkatakille lisäarvoa ja uskottavuutta tuova yksityiskohta on hupun turkisreunus. Vaikka turkisjäljitelmät ovat kehittyneet paremmiksi menneiden vuosien epämieltyttävistä tursakkeista, eivät ne päihitä aitoa turkista lämpimyydessä, pitkäikäisyydessä tai ulkonäössä. Tekokuiduista valmistettu keinoturkis takkuuntuu käytössä eikä enää tarjoa lämpöeristystä. Sen sijaan tuuhea ja paksu, villin eläimen turkis on pitkäikäinen ja käytössä toimiva. Olen käyttänyt hupunreunuksissa neljäkymmentä vuotta vanhoja turkiksia, joiden toimivuudesta tai ulkonäöstä en ole löytänyt moittimisen aihetta.

Tarhattu turkis on tasalaatuisena helpompi vaihtoehto sarjatuotantona tehtäviin vaatteisiin, mutta sen toiminnallinen laatu ei vedä vertoja villille turkikselle. Tarhattu turkis, esimerkiksi supikoira, saadaan alle vuoden ikäisestä eläimestä (Panfur 2012). Nuoren tarhatun supikoiran turkki on hupunreunukseen turhan taipuisaa ja pehmeää, se ei suojaa kovalta tuulelta ja tuiskuavalta lumelta villin turkiksen tavoin.

Myös ekologisesta näkökulmasta villi, riistanhoidollisista syistä tapetun ketun tai supikoiran, turkki olisi paras vaihtoehto.

5 Suunnitteluvaihe

Tutkimusongelman jäsentely oli helppoa, sillä alun alkaenkin minulla oli selvä kuva tuotteesta, jonka tekisin. Olen usean vuoden ajan vierailut työni puolesta Munchenin ISPO-messuilla ja todennut, että markkinoilla olevat vaatteet ovat toistensa kaltaisia ja vain hyvin harva tuote erottuu joukosta. Jos tuotteiden merkit piilotettaisiin, olisi ne helppo myydä kilpailevan yrityksen tuotteina, niin samankaltaisia ne ovat. Brändit, jotka uskaltavat kulkea omia polkujaan saavuttavat usein sekä kuluttajien että median kiinnostuksen. Esimerkiksi Fjällräven, joka on pitänyt oman tyylinsä vallitsevien ulkoiluvaatetrendien vaihteluista huolimatta, on saavuttanut kadehdittavan vakaan aseman ja kuluttajien luottamuksen. Nyt Fenix Outdoorin omistama Fjällräven on vahvempi kuin koskaan, vaikka heidän merkittävimmät tuotteensa ovat edelleen vanhanaikaista, mutta klassista puuvillapolyesteriä. Eräs Fjällrävenin vahvuuksista on yhtenäinen ja tasapainoinen mallisto, joka tarjoaa kuitenkin joka vuosi kiinnostavia yllätyksiä. Fjällrävenin tapauksessa klassisuus ei ole syönyt innovatiivisuutta.

Toinen ulkoilubisneksen erottuja ja nousija markkinoilla on Klättermusen, pieni ruotsalainen merkki, joka muutamassa vuodessa on saanut paljon medianäkyvyyttä. Klättermusen on saanut kunniamainintoja ja voittanut lukuisia palkintoja suunnittelustaan ja ekologisuudestaan. Vuonna 2011 Klättermusen sai esimerkiksi kunniamaininnan ELLE – lehden gaalassa tuotteiden muotoilusta ja ekologisuudesta (Klättermusen 2012). Heidän tuotteiden punaisena lankana on ekologisuus, mikä toistuu läpi malliston. Lisäksi Klättermusenin muotoilu on omintakeista ja innovatiivista.

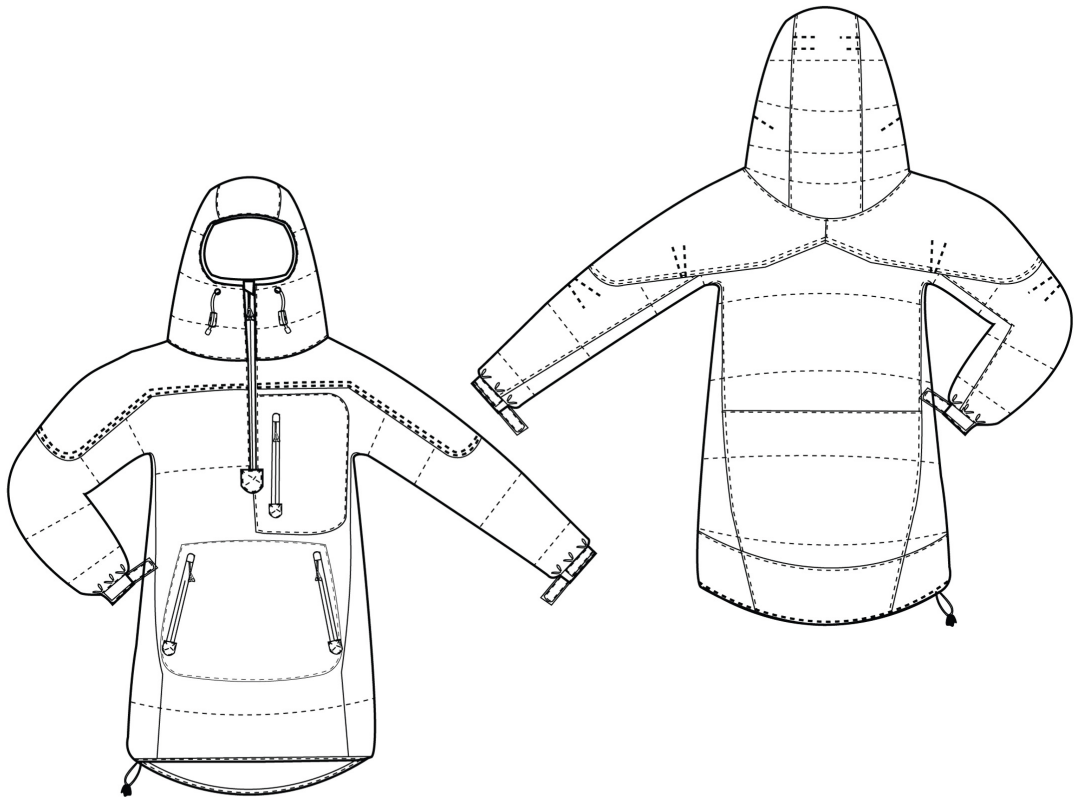
En halunnut suunnitella vain hyvää parkatakia, joka toimii teknisesti, vaan joka on myös visuaalisesti mielenkiintoinen tuote ja erottuu tasapäisestä tarjonnasta positiivisella, mutta rohkealla tavalla. Mielessäni oli työn alkuvaiheessa kuva ankarien käyttöolosuhteiden parkatakista, jonka muodossa, olemuksessa ja käyttötarkoituksessa olisi lainauksia ja tunnelmaa Canada Goosen Arctic takista, Nigel Cabournin Everestistä, Woolrichin klassisista parkatakeista ja Fjällrävenin Polar Parkasta.

Koska tuotteen käyttöympäristö olisi ankarat luonnonolosuhteet, kuten talvinen tunturiympäristö, olisi sen ehdottomasti oltava tuulenpitävä. Jos vaatteet eivät pidä talvitunturissa tuulta, voi kylmä ilma jäähdyttää kehoa ja aiheuttaa paleltumia, hypotermiaa ja jopa kuoleman. (Monsen 2004, 119.)

Mielikuvissani näin parkatakin Roland Amundsenin, Helsingin yliopiston arktisten alueiden tutkimusretkikunnan tutkijoiden päällä, sekä Tanskan armeijan Grönlannin rajavartioston joukkojen työvaatteena. Mielsin vaateen Pohjois-Suomen koiravaljakkokuskien asuksi sydäntalven paukkupakkasille ja Siperian retkeilijöiden turvavarusteeksi. Mielikuvissani näin brittiläisen erätaitoasiantuntijan Ray Mearsin kantavan takkia tyytyväisenä Alaskan oloissa selviytymisestä kertovassa dokumentissaan, sekä retkeilytoimittajien Joppe Rannan ja Jouni Laaksosen päällä talvirekillään uutta eräkämpistä kertovaa kirjaa tehdessään. Visiossani takki houkuttelisi suomalaisen luontokuvauksen kärkinimiä, kuten Martti Rikkosta, Heikki Willamoja, Hannu Hautalaa tai eräoppaita, kuten Timo Halosta.

Ensimmäisissä luonnoksissa takki oli puuvillakankainen ja untuvatäytteinen, lähes polvipituinen talvitakki parkatakin tuntomerkeillä (Kuva 19). Sillä idealla lähestyin myös yritys yhteistyökumppaniani Sastaa. Sastan tuotepäällikkö Kirsi Kärkkäinen vastasi sähköpostitse ja kertoi Sastan olevan halukas yhteistyöhön. Olin asiasta innoissani, sillä entuudestaan tiesin Kirsin ja muiden Sastan työntekijöiden olevan mukavia ja ammattitaitoisia ihmisiä, sekä kokeneita juuri tämänkaltaisten tuotteiden valmistuksessa. Piirsin havainnekuvat takistani ja pidimme suunnittelupalaverin.

Kuva 11.
Amundsen
pukeutui
parkaan.

Kuva 10. Tämä oli
ensimmäinen
luonnokseni
Ikiroudasta. Kuvan
parka on
untuvatäytteinen.

Käydessämme läpi toistemme tarpeita ja toivomuksia opinnäytetyöni suhteen, alkoi selvitä, että parkatakin olisi käytännöllisintä olla yksikerroksinen ja eristämätön, eli kuoritakki, mikäli tahtoisin saada sen prototyyppiasteelle. Yksinkertaisen takin prototyypit voitaisiin valmistaa Sastan tehtaalla Nurmeksessa, kun taas untuvatäytteinen tuote jouduttaisiin teettämään kaukoidässä, mikä venyttäisi aikataulun aivan liian pitkäksi. Sasta ei esittänyt työlleni tarkkoja rajoituksia tai toiveita, vaan sain vapaat kädet takin suunnittelemiseksi.

Koska suunnittelin kaupallista tuotetta, oli minulle tärkeää, että se vastasi yhteistyökumppaniyrityksen tarpeita. Yksikerroksisen parkatakin suunnitteleminen ei myöskään sotinut alkuperäisiä suunnitelmiani vastaan ankarien käyttöolosuhteiden parkatakista, sillä yksikerroksisen takin funktio olisi kerrospukeutumisosin mukaisesti uloimpana kuorikerroksena tuulen ja veden blokkajana ja pään alueen suojana. Vastaavanlaisia käytetään muun muassa aiemmin mainitsemieni Tanskan rajavartiojoukkojen päällä Grönlannissa.

5.1 Yksityiskohdat tarkentuvat

Parkatakin tekeminen arktisten olojen puuvillaiseksi kuoritakiksi helpotti ja yksinkertaisti suunnittelutyötäni. Saatoin hyödyntää takin suunnittelussa samoja visioita, joita olin kehittänyt jo untuvatakkia varten, mutta työmäärä väheni.

Alaskan läpi hiihtänyt Monsen listaa kuorikerroksen tärkeimmiksi ominaisuuksiksi tuulenpitävyyden, vesitiiviyyden, kosteudensiirtokyvyn, kuivumisajan päälle puettuna, kulutuskestävyyden, hyttystiiviyyden ja yksityiskohtien toimivuuden (Monsen, 2004, 119).

Alusta alkaen halusin, että takissa on suuri suojaava, myrskymallinen huppu, joka on hyvän parkatakin tärkeimpiä ominaisuuksia. Muita ominaisuuksia kokosin suunnittelun lähtökohdaksi ranskalaisin viivoin:

- Tiivistä puuvillakangasta
  - Helma tulee ulottua lähes polveen asti
  - Toiminnallinen leikkaus takaa hyvän liikkuvuuden
  - Leveät hihansuut vahvoilla tarrakiristyksillä, pitkät hihat
  - Anorakki, vetoketju napaan
  - Sivulla pukemisvetoketju
  - Hupun reunuksena villiä punakettua tai supea
  - Alhaalla läpälliset armytaskut, eli repputaskut
  - Repputaskujen sivulta käden voi työntää lämmitystaskuihin joissa vuorena on pörröfleeceä
  - Keskivetoketjun päällä myrskylieve joka kiinnittyy vankoilla soljilla sivulle
  - Huomiota herättävä, maskuliininen muotoilu
- Seuraavaksi perustelen yllä luettelemiani ominaisuuksia kappaleittain.

5.1.1 Kangas

Valitsin parkatakin kankaaksi Ventile-merkkisen puuvillakankaan. Koska puuvilla ei todellakaan ole ollut retkeilypiireissä suosittu materiaali sen monien huonojen ominaisuuksien takia, on valintaa perusteltava. Kosteutta imevän puuvillan on kauan ajateltu olevan vaarallinen materiaali erämaan oloihin tarkoitettuun ulkoiluvaatteeseen.

Puuvilla on yleisin vaatteissa käytetty luonnonkuitu. Puuvillan osuus koko tekstiilituotannosta oli vuonna 1997 neljäkymmentäkaksi prosenttia. (Markula 2003, 50.) Vaikka se on luonnonmateriaali, se ei ole ekologinen materiaali, sillä sen tuotannossa käytetään keinokastelua, lannoitteita ja torjunta-aineita, ellei sitä ole tuotettu luomumenetelmin (Markula 2003, 49). Puuvilla voidaan kuitenkin käytön jälkeen hävittää maaduttamalla.

Puuvilla koostuu pääasiassa selluloosasta, jota kuidusta on 94 %, seuraavaksi eniten siinä on proteiinia, tuhkaa ja pektiiniä. Koostumuksensa ansiosta puuvilla on hygroskooppinen, eli se imee vettä. Kun puuvillan kosteus lisääntyy, sen murtolujuus kasvaa ja siitä tulee taipuisampaa. (Markula 2003, 50.) Tiukasti kudotun puuvillan kuidut turpoavat kostuttuaan, minkä vuoksi materiaali tiivistyy.

Puuvilla kestää aikaa erinomaisesti, Markula kertoo kuivassa luolassa 600 vuotta säilyneestä puuvillasta, jonka lujuus oli alentunut vain 25 % (Markula 2003, 50). Pitkäikäiseksi suunniteltuun takkiin puuvilla siis sopii hyvin. Lisäksi sataprosenttinen puuvilla patinoituu käytössä kauniisti.

Parkatakin kannalta puuvillan hyviä ominaisuuksia on sen hyvä lämmönkesto, joten se ei ole yhtä arka nuotion kipinöille, kuin useat tekokuidut. Varsinkin suomalaiseseen retkeilyperinteeseen kuuluu olennaisesti nuotion ääressä vietetty aika. Puuvilla on hyvin hengittävää, sillä kuitu on kauttaaltaan huokoinen. Puuvilla ei sähköisty ja se on melko kestävä materiaali (Markula 2003, 50).

Ventile on erityisen tiukaksi kudotuista hienojakoisista puuvillakuiduista valmistetun teknisen kankaan kaupp nimi. Sitä alettiin valmistaa Britanniassa toisen maailmansodan aikoihin, aluksi sotilaallisiin käyttökohteisiin. Se on kudottu niin tiukaksi, ettei vesimolekyylit tai tuuli läpäise sitä. Lisäksi se turpoo kastuessaan, mikä tiivistää kankaan en-

tisestään. Ventilestä on valmistettu työvaatteita arktisiin oloihin, palomiehille, sotilaille, siitä on tehty teltoja ja jopa sukelluspukuja (Ventile 2012).

Kaupallisessa mielessäkin tämän kaltainen tekninen puuvilla on kiinnostava valinta parkatakkiin, sillä retkeilyvaatemarkkinoilla on selkeä trendi vintagetyylisten ja perinteikkäiden materiaalien noususta (Mäkinen 2012).

Puuvillainen anorakki hengittää kovallakin pakkasella, toisin kuin esimerkiksi Gore-Tex ja muut kalvolliset materiaalit, joiden sisäpintaan kehosta erittynyt kosteus tiivistyy ja tukkii jäätyessään materiaalin huokokset.

5.1.2 Helma

Parkatakin helman on yletyttävä reippaasti takapuolen yli niin, että istuttaessa helma eristää sen pinnan kylmyydeltä. Etuhelma saa olla takahelmaa lyhyempi, mutta sen tulee ylettyä peittämään suuri osa reisilihaksesta. Reisilihas on kehon suurin lihas, jossa on valtavat verisuonet. Sen kautta haihtuu iso osa kehon lämmöstä, ellei aluetta suojata. Ilmiön huomaa, kun astuu mökistä vyötäröpituinen takki ja farkut jalassa talvipakkaseen: voimakkain elämys kylmäntunteesta syntyy reisien alueelle. Jos haluaa saunassa istuessaan viilentää oloaan, voi kaataa kylmää vettä reisilleen, jolloin reisien suurten verisuonten kautta virtaava jäähtynyt veri jäähdyyttää koko kehoa.

Toisaalta pitkä takki aktiiviliikkujan käyttöön suunniteltuna vaatii perehtymistä mitoitukseseen. Jos vaateen ympärysmitta on helmasta liian kapea ja takki ulottuu puoleen reiteen, ei hiihtäminen tai ylämäkeen kävely onnistu, takki jumittuu reiteen tai rajoittaa luonnollista liikerataa. Helmaan on mitoittettava riittävästi väljyyttä. Helmaan sijoitettava sivuvetoketju antaa avattuna lisää liikkumisvaraa.

Toinen pitkään helmaan liittyvä haaste on anorakkimallisen parkatakin päälle pukemisessa. Koska takkia ei voi umpinaisen mallin vuoksi avata edestä koko pituudeltaan, se on puettava pujottautumalla sen sisään. Ihmiskeho on leveimmillään hartioiden kohdalta ja kädet ylös nostettuna hartioiden leveys kasvaa usealla sentillä, jonka vuoksi pukeutumista voi helpottaa avaamalla helman sivuvetoketju.

Pitkä takki toimii pahimmillaan kuin palkeet, joilla entisaikoina puhallettiin ilmaa kytevään hiilokseen: kun väärin suunnitellulla takilla kyykistyy, virtaa kehon läm-

mittämä ilma ulos kauluksesta ja korvausilma sisään helmasta. Ilmiö on vahingollinen olosuhteissa, joissa kehon energiaa on säästettävä ja jokainen vaatteisiin sitoutuneen ilman lämmittämiseen käytetty kalori on arvokas. Paljeilmiö on yleinen tiiviissä vuorellisissa parkatakeissa, joissa on vyötäröltä tiukka mitoitus. Siksi haluan suunnittelemani parkatakkiin tarpeeksi väljyyttä vyötärölle, vyötärön kiristävän narun sekä kiristysnyöriin helmaan. Myös erätaitokouluttaja Coranderin mukaan kiristysnyöriin tulisi olla sekä helmassa että vyötäröllä (Corander 1998, 15). Pitkä helma on myös esteettisesti tärkeä yksityiskohta parkatakissa.

5.1.3 Hihat

Monet muodikkaat parkatakit näyttävät pintapuolisesti tarkasteltuina ulkoiluhenkisiltä, mutta ovat kelpaamattomia todelliseen ulkoilmaelämään. Yksi syy niiden huonossa soveltuvuudessa ulkoilmaharrasteisiin on liian kapeassa mitoituksessa.

Sekä olkapäässä, että kyynärpäässä on nivel, jonka varassa käsivarsi kääntyy moneen suuntaan. Toiminnallisen vaateen ei tulisi estää tai rajoittaa ruumiinjäsenten vapaata liikkumista. Sekä hihan ympärysmittan että hihansuiden ympärysmittan on oltava riittävän suuri, jotta vaate täyttää tarkoituksensa talvirekkelijän suojaavan kerroksen takana.

Hihansuiden on oltava riittävän leveät, jotta ne mahtuvat tarvittaessa talvirukkasten varren päälle. Jos talvirukkasen suuta ei voi kiristää, karkaa sen kautta hihan päälle vedettynä lämpöä ja siitä voi mennä lunta sisään hanskaan, mikä erittäin kylmissä olosuhteissa voi aiheuttaa sormien kylmettymisen ja jopa paleltumisen. Hihansuiden sulkemiseen valitsin hyväksi havaitun ja yleisimmin käytetyn velcron, eli tarranauhan. Muita vaihtoehtoja olisivat olleet neppari, nappi, nyöri nyörilukolla tai remmi soljella.

Tarpeeksi leveään hihansuun kautta voi myös tuulettaa liikalämpöä ulos, jos kehon lämpö nousee liian korkeaksi sääolojen tai vaikka mäennousun vuoksi. Siksi tahdoin jättää takista resorit pois. Joustoneuloksiset resorit olisivat voineet olla hyvä valinta hihoihin, jos takista olisi tehty alun perin ideoimani untuvatakki, mutta vuoreton kuorimallinen parka toimii mielestäni paremmin ilman niitä.

5.1.4 Malli

Coranderin mukaan eskimoilta periytyvä anorakki on talvella sopivin päällystakki (Corander 1998, 15). Anorakkimalli sopi suunnittelemaani parkaan, sillä siitä parka on alun perin lähtenyt muotoutumaan ja se on käytössä osoitettu toimivaksi.

Anorakki on puseromallinen, se puetaan pään yli pujottamalla tai vetämällä se ylös jalkojen kautta. Viimeksi mainittu vaihtoehto edellyttäisi käyttämään tuotteessa väljempää mitoitus kuin haluaisin.

Anorakkimallilla on monta etua edestä avattavaan parkaan nähden. Koska vetoketju on mekaaninen laite ja koostuu monesta toisiinsa liitetystä osasta, on se yleensä takin heikoin kohta. Hammasketjun tai spiraalivetoketjun hammastus ja vedin voivat vaurioitua käytössä. Erämaassa talviolloissa käyttökelvottomaksi vaurioitunut edestä avattavan vaatteiden vetoketju on turvallisuusriski. Anorakkimallisesta vaatteesta tämä riski on eliminoitu.

Pitkä vetoketju vuotaa. Vaikka vetoketjujen tekniikka on kehittynyt pitkälle ja niistä saadaan jo hyvin tiiviitä, on vetoketju se vaatteiden kohta, joka alkaa vuotamaan ensin. Tämänhetkiseen kuoritakityyliin kuuluu hitsatuin tai teipatuin saumoin liitetty, kumitettu etuvetoketju. Sen alla on usein lista, mutta päältä puuttuu erillinen suojaus. Yhdistelmä on tyylikäs, kevyt ja helppokäyttöinen – sekä yksinkertaisuudessaan edullinen toteuttaa, mutta joka ei sovellu ankarien käyttöolosuhteiden parkatakin kiinnitysmekanismissa hajoamisriskin vuoksi.

Kysymykseen spiraali ja hammasvetoketjun kestävydestä, on monta vastausta. Toiset puoltavat isohampaista hammasketjua kestävämpänä vaihtoehtona, toiset sanovat, että spiraali vetoketju on kestävämpi. Suomen YKK:n mukaan spiraalivetoketju on kestävämpi ja siinä on suurempi sivuttaisvetolujuus (Hyytiäinen 2012). Koska spiraalivetoketjussa on tiheä hammastus, on sen vetimeen syntyvä kitka suurempi, kuin väljemmässä hammasvetoketjussa. Siksi itse tykkään käyttää sujuvasti ja pienellä vedolla avautuvaa hammasvetoketjua tärkeissä paikoissa, kuten vaatteiden etuavauksessa. Hammasvetoketju on myös visuaalisesti näyttävämpi vaihtoehto ja herättää kaupassa roikkuvaa tuotetta tutkivassa asiakkaassa luottamusta. Siksi valitsin parkatakin miehustan ja napoleontaskun avaukseen hammasvetoketjun.

Talvella, kun takin alla on villapaita tai untuvatakki, takkiin pujottautuminen on haastavaa. Jotta anorakkimallista takkia olisi mahdollista pukea paksujen alus- ja välivaatteiden

den päälle, on siinä oltava sivuvetoketju, joka avattuna lisää vaatteiden tilavuutta pukeutumisen helpottamiseksi. Suunnittelin takin helmasta avattavan spiraalivetoketjun yletyvän vyötäröön asti ja vetoketjun kiinnipysyminen varmistetaan vetoketjulistastaan kiinnitetyillä nepparilla.

5.1.5 Huppu ja turkisreunus

Hyvän ja keskinkertaisen ulkoilutakin erottaa usein hyvästä hupusta. Erityisesti avoimessa tunturimaastossa on tärkeää suojata kaula ja pää (Monsen 2004, 20). Hupun kiristysnyöri ei saa olla hupun reunassa, vaan muutaman sentin päässä siitä, jotta tuulikaistale toimisi (Corander 2003, 15). Hupun turkisreunuksesta käytetään usein nimitystä somiste, mitä se alun perin ei ole ollut. Suojaavan talvivaatteen hupun yksi tärkeimpiä ominaisuuksia on laadukas turkiseläimen karvasta tehty reunus, jolla on tärkeä tehtävä lämpölukkona. Turkisreunus varastoi lämmintä ilmaa ja muodostaa lämmittävän ilmapatsaan kasvojen eteen (Corander 2003, 15). Turkisreunus vaimentaa tuulta tehokkaasti. Yleensä kaupassa myytävissä takeissa käytetään kojoottia, mutta ahma olisi paras (Monsen 2004, 20). Ahman turkis ei huurru. Ahma tosin on suljettava pois laskuista, sillä eläin on Suomessa rauhoitettu. Monet valmistajat, kuten Joutsen Finland Oy, käyttävät hupunreunassa tarhattua supikoiraa. Koska suuri osa Suomessa riistanhoidollisista syistä pyydetyistä supista ja ketuista heitetään tunkiolle (Soikkanen 2012) halusin saada niiden turkista omaan tuotteeseeni. Punakettu on ihoa vasten ylellisen pehmeä (Panfur 2012). Suuri osa Suomessa pyydetyistä punaketuista ja supista päätyy tunkiolle (Soikkanen 2012).

Kuva 12.
Villin
supikoiran
turkis on
tuuhea ja
pysyy
kosteana
muodossa
an.

6 Tuotekehitysvaihe

6.1 Ensimmäinen prototyyppi

Ikiroudan ensimmäinen prototyyppi valmistui keväällä 2012 ja se ehti mukaan hiihtovaellukselle Muotkatuntureille huhtikuun pakkasilla. Takissa osoittautui olevan paljon hyviä ominaisuuksia, mutta paljon korjattavaakin löytyi.

Takin leveä, alumiinisoljilla suljettava etulista, osoittautui epäilyksistäni huolimatta varsin miellyttäväksi osaksi. Se kääntyy rinnan päälle siten, että rintakehän yläosaa suojaava moninkertainen kangas. Sitä oli yllättävän helppo käyttää, soljet asettuivat nätisti aseemiinsa yhdellä kädellä pujotettuna. Listan voi kääntää vastakkaiselle puolelle ja kiinnittää soljista vastakappaleisiin, mikä mahdollistaa takin pitämisen avattuna. Tämäkin ratkaisu toimi hyvin.

Ensimmäinen prototyyppi tehtiin puuvillapolyesteristä, sillä siihen ei Ventileä ollut vielä saatavilla. Materiaalien jäykkyys oli kuitenkin samaa luokkaa, joten jo ensimmäisestä prototyypistä sai hieman kuvaa kankaan laskeutumisesta.

Hiihtovaelluksella huomasin, että hupun kokoa piti kasvattaa ja muotoilua muuttaa Sastan valmistaman Mosku -takin suuntaan. Hupun reunan tulisi muodostaa tötterö kasvo-

jen eteen ja siihen tulisi lisätä irrotettava lista turkisreunalle. Ensimmäisen prototyypin huppu oli liian ahdas ja suojatön.

Kuva 13.
Ikiroudan
ensimmäinen
prototyyppi.

Takin takahelman ja etuhelman pituuseroa piti kasvattaa, sivusta katsottuna helman tulisi laskeutua selvästi takapuolta kohti. Tuuli puhaltaa selkään liian lyhyen helman alta ja se myös näyttää pahalta.

Takin etuhelman repputaskuja piti siirtää taaksepäin, kohti sivusaumaa, jotta niiden väli jää edestä isommaksi. Taskujen siirtotarve johtui ainoastaan esteettisistä seikoista. Tuotteen ongelmana oli myös tiettyjen alueiden ryhdittömyys. Repputaskuihin piti saada kaksinkertainen kangas sekä kestävyys että ulkonäön vuoksi. Rinnan lista oli myös liian hento ja yhdessä Liesvirran (2012) kanssa totesimme, että ohut vahvikevanu tekisi takille terää. Se ryhdistäisi koko rintakehän alueen sekä antaisi lisäsuojaa kylmältä. Vanun saisi pysymään listan kaksinkertaisten kankaiden sisällä ompeleilla.

Prototyypin hartioiden takaosassa olevaa vaakasaumaa piti laskea alaspäin, jotta se asettuisi puettuna lapaluiden alaosaan. Samalla Sasta nahkaista merkkiä siirretään sauman mukana alaspäin. Takkiin piti kaavoittaa lisää väljyyttä yhden koon verran, sekä lisätä kädentien korkeutta kuusi senttiä kyynärpään liikkumatilan lisäämiseksi.

Vasemman rinnan päällä olevaan napoleontaskuun tuli ommella vakuuttavampi taskupussi, esimerkiksi vihreästä tai mustasta puuvillakankaasta. Ykkösprotossa ollut kiiltävä tekokuitukangas oli todella epämiellyttävää ja tuotteen tyyllille sopimatonta. Oikealta puolelta kylkiluiden kohdalta avattava kengurutasku oli epäkäytännöllisen syvä. Käsi ei mahtunut taskun suuaukosta kunnolla sisään tai ulottunut taskun pohjalle. Kengurutasku piti madaltaa käden syvyiseksi.

6.2 Toinen prototyyppi

Ikiroudan toinen prototyyppi valmistui loppukesästä, ja se muistutti jo huomattavasti enemmän sitä parkatakkia, jonka olin suunnitellut. Nyt takin tilavuus oli parempi. Kasvatettu ympärysmitta teki siitä liikkumisen kannalta riittävän väljän ja lisätty kädentien korkeus mahdollisti hiihtoliikkeiden tekemisen ilman että kangas hankasi vastaan. Toisen prototyypin huppu oli myös edellistä prototyyppiä peittävämpi ja syvä, sen malli saatiin Sastan Ventile-kankaisesta Mosku-takista. Myös taskut toimivat prototyypin toisessa versiossa hyvin ja ne asettuivat esteettisesti kokonaiskuvaan. Nyt tuotteen epäsymmetristen linjojen välillä vallitsi harmonia, eikä mikään rakenteellinen yksityiskohta pompannut häiritsevästi esiin. Myös Rinnan päällä olevan tuulilistan ohut vanutäyte toimi hyvin ja ryhdisti miehustan hienosti. Sen lämpövaikutus oli helposti havaittavissa: kun listan käänsi vastakkaiselle puolelle, syntyi rintakehässä jäähtymisen tunne.

Kuva 14.
Ikiroudan
toinen
Prototyyppi.

Ventile osoittautui testikäytössä oivalliseksi kankaaksi, se piti vettä melko kovallakin sateella, eivätkä tasosaumat vuotaneet. Lisäksi puuvilla hengitti hyvin ja toimi kerospukeutumisessa oivallisesti, erityisesti kosteutta sitovien villavaatteiden kanssa. Usein kuoritakeissa käytetään erillisiä ilmanvaihtauukkoja kehon lämpöpiikkien tasoittamiseksi, mutta ventilen kanssa niitä ei kaivannut. Huokoinen mutta tiivis puuvillakangas ei ollut tukahduttavan kuuma tai nihkeä missään käyttötilanteessa. Toki oikealla väli- ja alusvaatetuksen valinnalla on merkityksensä.

Seuraavissa kohdissa Ikiroudan prototyyppi 2 saavutti tavoitteensa:

- Vartalo-osan mitoitus. Helman pituus, tilavuudet vyötäröllä ja rinnalla ovat nyt kohdallaan– Hupun velcro-kiristys on oikein mitoitettu ja toimii hyvin– Taskujen paikat, asennot, koot ja aukkojen leveys
- Materiaali – ja lisätarvikevalinnat. Velcrot, vetoketjut, vetoketjujen vedinten narut, nyörilukot ja nepparit vaikuttavat kaikki hyviltä ja tasapainoisilta tuotteeseen

nähden. Ventile kangas sopii vaatteeseen erinomaisesti ja tuntuu hyvältä– Yksityiskohtien rakenteiden vahvistaminen vanulla on onnistunut. Rinnan myrskylieve ja taskujen läpät tuntuvat nyt hyviltä

– Vaatteen visuaalisuus. Parkaan on nyt saatu se särmä ja rosoisuus, jota sille alun perin haettiin. Neitimäiset yksityiskohdat on karsittu ja kokonaisuus on uskottava

Jotta Ikirouta olisi kaupallinen ja hiottu tuote, tarvitsisi mallia muuttaa vielä toisesta prototyypistä. Nämä muutostoiveet välitin Sastalle:

– Hihan tilavuus on edelleen liian pieni. Kangas kiertää ja vetää kainalon alueella ja kyynärvarren seudulla. Hihat ja vartalo-osa eivät ole täysin tasapainossa. Kädentien korkeutta tulisi lisätä 2–3 cm ja kyynärpäälle kaavoittaa lisää tilavuutta hihan ylä – ja alakappaleen takasaumaa kaareuttamalla

– Hupun kiristys on tehoton. Kuminauha joustaa liikaa tai nauhakujan kitka on liian suuri. Ratkaisu voisi olla jäykempi kuminauha tai joustamaton nyöri. Voisiko hupun kiristuksen nyörilukon ommella kiinni takkiin, jotta kiristäminen onnistuisi yhdellä kädellä?

– Takin kauluksen ylin neppari osuu leukaan vetoketjun ollessa auki. Talvella se voi polttaa ihoa. Nepparin kannan päälle voisi ommella kankaanpalan Ventilestä– Solkien kiinnityskohtien nahkavahvikkeet olisivat paremmat, jos ne voisi teettää Sasta labelin tapaan tummiksi

– Napoleontaskun taskupussi oikealla rinnalla ulottuu vain sentin vetoketjun alapään alapuolelle– Taskupussit olisi hyvä saada vihreäksi tai mustaksi

6.3 Ammattilaisten huomioita toisesta prototyypistä

Pyysin kahta ulkoilualan ammattilaista arvioimaan Ikiroudan toista prototyyppiä.

Joppe Rannan mielestä takki näyttää hyvältä. Tuotteen solkikiinnitysten nahkaiset vahvikepalat saisivat olla hänen mielestään pyöreäreunaiset. Hän muistutti, että hihan on oltava niin laaja, että villapaitainen käsi mahtuu siihen hyvin liikkumaan. Ranta kysyi myös, pitääkö hihansuu tehdä listalla ja tarranauhalla, vai voisiko se olla pitkä hiha, jonka sisällä on resori? Ranta piti takin pitkästä helmasta ja ehdotti vuoriksi vedenpitävä kangasta, joka pitäisi takapuolen kuivana maassa istuttaessa. Myös vaatteen muotoilun epäsymmetrisyys miellytti Rantaa. (Ranta 2012.)

Kuva 15.
Ikiroudan
toinen
prototyyppi
takaa.

Rannan mielestä takin malli on vanhahtava tyylikkäällä tavalla, ja hän ehdotti, että sen tarranauhat ja korvattaisiin napeilla ja nyöreillä. Rannan ehdotus Ikiroudan tekemisestä retrotakiksi on kiinnostava, mutta en näe perusteltuna vaihtaa hyväksi havaittuja tarakiinnityksiä hankalakäyttöisiin nappeihin. Laadukkaat tarranauhat ovat pitkäikäisiä ja toimiva ratkaisu Ikiroudan tyyliisessä teknisessä tuotteessa. Ranta ehdotti helmaan ommeltavaksi vedenpitävää kangasta, mutta koska Ventile itsessään on vedenpitävä kangas, ei kalliiseen yksityiskohtaan ole tarvetta. Olen samaa mieltä Rannan kanssa, että solkien kiinnityslaput tulisi tehdä pyöreäkulmaisiksi, mistä välitin toiveen myös Sastalle. (Ranta 2012.)

Partioaitan ostaja arvioi tuotetta kaupalliselta kannalta. Mäkinen tykkäsi takin ulkonäöstä ja sanoi sen olevan ”äärimmäisen hieno”. Hän kertoi, että tällainen tyyli on tuloissa muotiin ulkoiluvaatepuolellakin ja että takki löytäisi oman asiakaskuntansa, sille voisi olla parin sadan kappaleen markkinat. (Mäkinen 2012.)

Mäkinen mainitsi takista muutaman tärkeän ominaispiirteen, jotka olivat kulutuskestävyys, hengittävyys ja ekologisuus. Hän piti kuitenkin ongelmana sitä, että Partioaitta on pitkän ajan kuluessa opettanut kuluttajan käyttämään kalvollisia tuotteita, mutta että heillä nyt on halua ja tarvetta opettaa asiakkaita toiseen suuntaan. Esimerkiksi Mäkinen mainitsee alusvaatteet, joissa Partioaitta on siirtynyt lähes kokonaan luonnonkuituisiin tuotteisiin, merinovillaisiin alusasuihin. (Mäkinen 2012.)

Mäkisen mukaan puuvillahousut ja puuvilla-anorakki kuuluvat perinteiseen ulkoilupukeutumiseen, joka on kasvava trendi. Vintagetyyppinen maailma on tullut takaisin ja siihen ympäristöön myös Ikirouta istuisi hyvin. Parkatakissa on kaikki mahdollisuudet

IKIROUTA PARKA, Anton Kalland, 044 3563686 / Sasta Oy.

Kuva 16.
Esittelyku
via
Ikiroudan
toisesta
prototyyp
istä.

olla outdoorihmisten perus käyttötuote. Kokonaisuutena Ikirouta näyttää Mäkisen mukaan erittäin hyvältä ja hän kehui monia sen yksityiskohdista, esimerkiksi isoja taskuja, joissa on fleece vuori. (Mäkinen 2012.)

Myyntihinnaksi Mäkinen arvioisi tuotteelle vähintään 400 €, mutta että hinnan kipuraja olisi 449 €. Hinnan lasku esimerkiksi 299 euroon ei hänen mukaansa lisäisi tuotteen myyntiä hänen mukaan ehkä yhtään. Aidon turkisreunan Mäkinen jättäisi pois hupusta epäkaupallisena. Tuote voitaisiin myydä keinoturkiksella ja tarjota aioturkiksen erikseen myytävänä lisävarusteena. Mäkinen kaipaisi tuotteeseen nykyistä kahdeksanmilistä hammasvetoketjua järeämmän kymmenenmillisen sekä heijastimen. (Mäkinen 2012.)

Sasta on sopiva yritys tällaisen tuotteen tekemiselle, sillä suuremmat monikansalliset yritykset eivät rohkenisi yrittää markkinoille näin erikoisella tuotteella. Ikirouta ei Mäkisen mukaan ole ohimenevä hittituote, vaan sen elinikä kaupoissa voisi olla

tästä päivästä eteenpäin 30–50 vuotta. (Mäkinen 2012.)

Mäkisellä on paljon kokemusta retkeilyvaatteista kaupalliselta näkökannalta ja erityisesti hänen arviot tuotteelle sopivasta hinnasta olivat mielenkiintoisia. Mielestäni Ikiroutan tavoitehinnaksi voisi asettaa Mäkisen mainitseman 449 €. Vaikka Mäkisen mielestä hupun reunuksen aito turkis ei ole hyvä ratkaisu, antoi hänen kollegansa kommentti uutta näkökulmaa aiheeseen. Naispuolinen ostaja huudahti heti karvareunuksen nähtyään, että ”tuo on varmasti aito” ja että ”sen huomaa pitkän matkan päästä.” Hänen mielestään aito turkis on selvä etu. Omasta mielestäni aito turkis lisää tuotteen arvoa ja myös pitkäikäisyyttä. Parhainkin keinoturkis pöhöttyy muutaman vuoden käytön aikana rumaksi muovitakuksi, jonka toimivuus hupun reunan lämpölukkona on kyseenalainen. Mäkinen ehdotti takkiin myös järeämpää päävetoketjua, mutta mielestäni on tärkeää suhteuttaa vetoketjun koko kankaan paksuuteen, jotta niiden yhteistuntuma olisi tasapainoinen. Kun ehdotin Mäkiselle että takissa käytettäisiin järeämpää Ventile-kangasta, hän piti sitä tarpeettomana. Kangas oli hänen mielestään hyvä jo nyt. Ohuempi kangas hengittää paksua paremmin.

7 Loppupäätelmät

Parkatakin suunnittelu osoittautui erittäin kiehtovaksi ja haastavaksi työksi, joka opetti tuotesuunnittelun käytäntöä. Vaikka minulla oli jo työn alkaessa selvä visio valmiista tuotteesta, teki yksityiskohtien teknisten ratkaisujen läpikotainen suunnittelu siitä haastavaa.

Koska lähtötilanteessa minulla oli jo vahva intuitio siitä, millainen Ikirouta olisi valmiina, en suunnitellut sitä kaupallisesti rajattu kohderyhmä mielessäni. Tästä aiheutui se, että vielä tähän mennessä ei ole selvää mikä tuotteen lopullinen hinta on. Jo kaupallisen tuotteen suunnittelun alkuvaiheessa olisi hyvä ottaa hinnoittelu merkittäväksi tekijäksi. Tämän piirteen ottaisin paremmin huomioon uutta tuotetta suunnitellessani.

Toisaalta opinnäytetyön teema ”ankarien käyttöolosuhteiden parka, suunnittelu jatkokehitys” toteutui ja lopputuloksena syntyi parkatakki, jota ihmiset pitävät ”rankkana” retkivaatteena.

Opinnäytetyöni onnistumisessa auttoi se, että kaikki kanssani toimineet ammattilaiset olivat yhteistyöhaluisia ja suhtautuivat työhöni positiivisesti. Vaikka opinnäytetyön valmistuttua onkin vielä epävarmaa, tuleeko Ikirouta tuotantoon, ilahdutti siitä saamani palaute. Erityisen iloisesti suhtauduin Partioaitan ostajan kommentteihin, joiden mukaan sille voisi löytyä Suomesta oma asiakaskunta ja että tuotteena siinä on klassikkoainesta.

Tavoitteeni täyttyi myös siinä suhteessa, että yhteistyöyritykseni Sasta Oy koki saaneensa hyötyneensä projektista. Kärkkäinen kertoo:

”Projektin oli mielenkiintoinen ja aika haastava. Ikirouta poikkeaa muodon ja mitoituksen puolesta perustuotteistamme, joten se vaati esim. mallimestarilta paljon työtä uuden kaavapohjan rakentamiseksi. Myös yksityiskohtien ja rakenteiden hiominen vei aikaa. Yhteistyö Antonin kanssa toimi mielestäni hyvin ja oli opettavaista. Hänellä on laaja tuntemus alasta ja koin saavani monia hyviä vinkkejä esim. alan kehityksestä” (Kärkkäinen 2012.)

Projektin aikataulun venyminen resurssipulamme takia harmitti meitä. Myös vaikeus saada protoihin oikeita lisätarvikkeita, antoi lisähaasteita. Antonin kuvat ja ohjeet olivat selkeät. Fiiliskuvat avasivat tuotetta ja käyttötarkoitusta.

Koska Anton ei tunne käyttämiämme perusmateriaaleja, esim. stoppareita, nyörejä ym, jouduimme me tekemään niistä valinnat. Mikäli aikaa olisi ollut, olisi tietenkin ollut hyvä, jos Anton olisi saanut näytteitä eri vaihtoehtoista ja voinut vielä tarkemmin paneutua myös näihin yksityiskohtiin.

Mielestämme saimme yhteistyön kautta uusia ideoita. Koin myös henkilökohtaisesti, että projekti antaa rohkeutta kokeilla jotakin täysin poikkeavaa ja uudenlaisia tuotteita myös jatkossa.”

Sastalla on suunnitelmia myös tuotteen jatkokehittämiselle:

”Tuotteen ensiesittely sekä retkeilytoimittajalle että asiakkaalle antoi positiivisen palautteen. Tarkoitus on työstää tuotetta eteenpäin myynti- ja tuotantokelpoiseksi sekä tarkentaa myyntihintaa.”

Tällä hetkellä retkeilyvaatteiden markkinat ovat kylläiset, eikä kuluttajille ole helppoa esitellä uutta tuotetta, ellei siinä ole jotain todella huomionraivoista. Esteettisesti Ikirouta erottuu kilpailevista tuotteista, mutta onko suomalainen kuluttaja niin rohkea, että käyttäisi erottuvaa tuotetta? Se selviää todennäköisesti vain kokeilemalla myydä tuotetta.

Koska Ventile on erittäin kallis kangas ja takin lukuisat yksityiskohdat työläitä ommella, tulisi valmiin tuotteen hinta olemaan ehkä liian korkea menestyäkseen kaupallisesti. Tuote tulee varmasti muuttumaan jonkin verran, ennen kuin se on valmis tuotantoon. Oma kompastuskiveni oli ehkä lennokkaat ideani, joiden varassa ryntäsin tekemään opinnäytetyötä ilman tarkkaa suunnitelmaa sen lopullisesta hinnasta ja siksi lopputilanteessa tuotteen hinta on yhä kysymysmerkki, niin minulle kuin Sastalle.

Tämä tutkimus osoitti, että kannattaa rohkeasti kokeilla totutusta poikkeavia malleja. Parkatakin materiaalivalinnat, tekniset ratkaisut ja muotoilu olivat uutta, mutta prototyypeistä saadun palautteen mukaan mallille olisi kysyntää.

Kuva 17.
Sopisiko
Ikirouta
katumuotiin?

Lähteet

Anttila, Pirkko 1998. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Helsinki: Akatiimi Oy.

Anttila, Pirkko 1992. Käsiyön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Werner Söderström Oy.

Boncamper, Irma 2004. Tekstiilioppi, kuituraaka-aineet. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Corander, Nalle 1998. Retkeilijän taidot, osa 1. Eräperinne Oy.

Helsingin Sanomat 2009. [Verkkajulkaisu] <www.hs.fi/omaelama/artikkeli/Lapset+takaisin+luontoon/1135247973550> (Luettu 30.10.2012).

Ilmatieteenlaitos 2012. [Verkkajulkaisu] <[www.http://ilmatieteenlaitos.fi](http://www.ilmatieteenlaitos.fi)> (Luettu 8.11.2012).

Monsen, Lars 2004. Talviretken käsikirja. Karisto.

Ilmarinen, Raija 1987. Työ ja ihminen. Työterveyslaitos.

Ilmarinen, R., Korhonen E. & Mäkinen 1980. Lämpö- ja vaatetusfysiologian sekä vaate- tuksen termejä. Työterveyslaitos

King, J & Pauksztat, Birgit & Storrie Robert 2005. Arctic Clothing. Brittish Museum.

Klättermusen 2012, [Verkkajulkaisu] <www.klattermusen.se/nyheter.php?lang=EN> (Luettu 7.11.2012)

Kotus 2012, [Verkkajulkaisu] <www.kotus.fi/index.phtml?s=1143> (Luettu 7.11.2012)

Lahden ammattikorkeakoulu 2003. Heiskari, Erika & Friman, Pauliina & Satta, Meiju [Verkkajulkaisu] <<http://www.edu.lahti.fi/~kmakinen/KolariPS3.1.htm>> (Luettu 29.10.2012)

Monsen, Lars 2004. Eräretkeilijän kirja. Karisto.

Markula, Raija 2003. Tekstiilitieto. 9.–11. Painos. WSOY.

National Gallery of Canada 2012. [Verkkajulkaisu] <www.gallery.ca/en/search/amauti> (Luettu 15.9.2012).

Risikko, Tanja & Marttila-Vesalainen, Ritva 2006. Vaatteet ja haasteet. 2. Painos. WSOY.

Ruohomäki, Harri 2000. Käsintehty brändi. Käsi- ja taideteollisuusliitto.

Salo, Susanne 2011, Ilta-Sanomat 11.11.2011

Sasta Oy 2012, [Verkkajulkaisu] <www.sasta.fi/sasta-oy>

Sheldon Jackson Museum 2012. [Verkkajulkaisu] <www.museums.state.ak.us//sheldon_jackson/artifact_of_month.html> (Luettu 29.10.2012)

Ventile 2012. [Verkkajulkaisu] <www.ventile.co.uk/about.php> (Luettu 22.8.2012)

Haastattelut

Ahola, Joel 2012. Retkeilytoimittaja. Retkeilymedia Ahola. Sähköpostihaastattelu 9.2.2012.

Bäckman, Kaj 2012. Toimitusjohtaja. Keskustelu 15.3.2012.

Halkola, Seija 2012. Työntekijä. Panfur Oy. Puhelinkeskustelu 8.6.2012.

Hyytiäinen, Mari 2012. Tiedotusvastaava. Suomen YKK. Puhelinhaastattelu 7.9.2012.

Kärkkäinen, Kirsi 2012. Tuotepäällikkö. Sasta Oy. Sähköpostikeskustelu 7.9.2012.

Liesvirta, Ulle 2012. Haastattelu 24.8.2012.

Soikkanen, Jussi 2012. Päätoimittaja. Metsästys ja kalastus-lehti. Tapaaminen 6.6 2012.

Räihä, Carina 2012. Vuorikiipeilijä. Sähköpostihaastattelu 9.2.2012.

Ranta, Joppe 2012. Retkeilytoimittaja Sähköpostihaastattelu 8.2.2012.

Ranta, Joppe 2012. Retkeilytoimittaja. Sähköpostihaastattelu 28.8.2012.

Kuvat ja kuviot

Kuvio 1. Suunnitteluprosessin eteneminen. Anttila, Pirkko 1992. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Werner Söderström Oy.

Kuvio 2. Empiirinen kokemusperäinen tieto suunnitteluprosessin ytimenä Zeiselin mukaan. Anttila, Pirkko 1992. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Werner Söderström Oy.

Kuvio 3. Ilmatieteen laitos [Verkojulkaisu] <www.ilmatieteenlaitos.fi> (Luettu 22.8.2012).

Kuva 1. Sasta Pole. <www.sasta.fi/tuotteet/product/the-pole-takki> (vierailtu 1.10.2012).

Kuva 2. Sasta Mehto Camo. <www.sasta.fi/tuotteet/product/mehto-camo-takki> (vierailtu 1.10.2012).

Kuva 3. Amauti alaskalaisen naisen päällä. <blogs.babble.com/babys-first-year-blog/2012/01/20/native-mothers-through-the-years-a-collection-of-images-from-around-the-web/> (vierailtu 3.10.2012).

Kuva 4. M-42. <www.re-enactmentshop.com/webshop/world-war-ii-us/clothing/para-field-jacket-m42-reenforced> (vierailtu 9.11.2012).

Kuva 5. M-45. <www.royaltigergear.com/index.php?cPath=37_61> (vierailtu 9.11.2012).

Kuva 6. Canada Goose Expedition. <www.robert-fuller.co.uk/mens-canada-goose-c63/canada-goose-expedition-parka-in-red-p11171> (vierailtu 4.9.2012).

Kuva 7. Nigel Cabourn Everest. <www.kafka.co.uk/item/NigelCabourn_EverestParkaOrange_14817_452_16938_0.html> (vierailtu 3.11.2012)

Kuva 8. Snorkel-parka. <www.lineageofinfluence.wordpress.com/2010/01/22/jackets-part-one/> (vierailtu 4.9.2012).

Kuva 11. Amundsen pukeutui parkaan.
<<http://www.answers.com/topic/south-pole-large-image>> (vierailtu 1.9.2012)
Kuva 17. Sopsisiko Ikirouta katumuotiinkin? Rannikko, Laura 2012.